

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК З ДИСЦИПЛІНИ
«ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА»**

Дніпро - 2020

УДК: 355.541.1/4(38)-057.875-057.36

C45

*Рекомендовано до друку методичною радою
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(протокол №7 від 19.03. 2020 р.)*

Рецензенти:

Василь ПОЛИВАНЮК - кандидат юридичних наук, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доцент.

Дмитро БОДИРСЬВ - підполковник поліції, начальник тренінгового центру Головного управління національної поліції Дніпропетровської області.

Скрипченко О.Т. Термінологічний словник з дисципліни «Вогнева підготовка» / О.Т. Скрипченко – Дніпро: ТОВ ВКФ «Візіон», 2020. – 64 с.

Вивчення будь-якої навчальної дисципліни починається з освоєння її понятійного апарату, тобто зі специфічних професійних термінів і понять.

У термінологічному словнику міститься термінологія, яка стосується однієї з важливих навчальних дисциплін «Вогнева підготовка» напряму підготовки здобувачів вищої освіти 262 «Правоохоронна діяльність».

Для успішної роботи у сфері правоохоронної діяльності здобувачам вищої освіти необхідно вільно володіти професійними специфічними термінами і поняттями. Це дозволяє майбутнім фахівцям вільно спілкуватися, грамотно навчати та підвищувати свою компетентність.

Термінологічний словник містить біля 900 основних термінів та понять, що необхідні для вивчення навчальної дисципліни «Вогнева підготовка», що подаються в алфавітному порядку. До збірника входять терміни, які відносяться до понять та конструкції вогнепальної зброї, її класифікації та видів, патронів та бойових припасів, основ балістики.

© О.Т. Скрипченко, 2020

ISBN 978-966-934-265-2

Передмова

Вивчення будь-якої навчальної дисципліни починається з освоєння її понятійного апарату, тобто зі специфічних професійних термінів і понять. І сьогодні створення термінологічного словника з вогневої підготовки є важливим і актуальним, оскільки терміни і поняття мають велике наукове, навчальне й практичне значення.

У термінологічному словнику з дисципліни «Вогнева підготовка» міститься термінологія, яка стосується однієї з важливих навчальних дисциплін напряму підготовки здобувачів вищої освіти 262 «Правоохоронна діяльність».

Чітких визначень професійних термінів потребує широке коло працівників поліції, спортсменів-стрілків, спортивних працівників у галузі військово-прикладного спорту, здобувачів вищої освіти профільних ЗВО та тих, хто займається у гуртках військово-патріотичного напрямку.

Терміни, на яких базується вогнева підготовка інколи зустрічаються у художній літературі, пресі, публіцистиці, знання таких необхідні будь-якій освіченій людини.

Автор сподівається також на те, що із допомогою даного словника знайдуться вкрай важливі відповіді на запитання, які виникають у здобувачів вищої освіти при читанні науково-популярних та спеціальних книг, статей без додаткового звертання до супутніх енциклопедій та різних навчальних посібників.

Військова термінологія такого напрямку як «вогнева підготовка» безперервно розвивається та довершує свої складні словоформи. Змінення термінології, особливо, у військовій справі йде паралельно із розвитком цих явищ. Так, у військовій термінології є багато термінів англійського й, особливо, німецького походження, зустрічаються й інколи французькі слова.

Автор додержується думки, що особливості спортивної термінології у напрямку «вогнева підготовка» - це постійний динаміко-смісловий розвиток. Істотно те, що з впровадженням нових технологій у військовій справі, з виникненням нових видів зброї, із зміненням нормативно-законодавчих щодо застосування та придбання зброї завжди виникатимуть нові терміни та їх значення.

Глобальними джерелами формування термінологічного словника стали термінологічні колонки енциклопедичних словників, великого глосарію термінів вогнепальної зброї, словників української мови.

Дійсний словник є рекомендаційним і не претендує на мовну нормативність.

Автор, у свою чергу, сподівається, що він сприятиме стандартизації та упорядкуванню контексту термінів, які вживаються у літературі з вогневої підготовки.

А

АВТОМАТ – ручна автоматична стрілецька зброя у вигляді полегшеної автоматичної гвинтівки безперервного або комбінованого вогню зі скороченим стволом під, так званий, проміжний патрон, що конструктивно задовольняє вимогам високої маневреності при стрільбі з рук, має змінний магазин великої місткості (не менше 20 патронів) і має достатньо велику дальність ефективної стрільби (до 300 м).

АВТОМАТИЧНА ГВИНТІВКА – стрілецька довгоствольна зброя, з повною автоматизацією перезарядження та проведення чергового пострілу, і за рахунок цього дозволяє вести автоматичну стрільбу. Виділяють автоматичні гвинтівки одиночного (самозарядні), комбінованого і серійного вогню.

АВТОМАТИЧНА СТРІЛЬБА – стрільба з автоматичної стрілецької зброї, при якій в результаті одного натискання на спускову деталь здійснюється більш ніж два постріли.

АВТОМАТНА ЧЕРГА – серія пострілів з автоматичної зброї при одноразовому натисканні на спускову деталь.

АВТОМАТНИЙ ПАТРОН – патрон, що займає за розмірами та потужністю проміжне положення між гвинтівковими та пістолетними патронами. Такі патрони використовуються переважно для стрільби з автоматів (штурмових гвинтівок).

АЗИМУТ МАГНІТНИЙ – двогранний кут, що утворюється площиною меридіана точки спостереження і вертикальною площиною, яка проходить через цю точку і предмет, який спостерігається.

АНТАБКА – деталь на стрілецькій зброї для кріплення рушничного ремня чи запобіжного шнура револьвера або пістолета. Може мати вид прорізу, виконаного безпосередньо на цівці та на прикладі або бути у вигляді металевої скоби чи кільця на шарнірі.

АНТИКОРОЗІЙНЕ ПОКРИТТЯ – тонкошарова плівка, що наноситься у певний спосіб на поверхню деталей зброї з метою захисту від корозії.

Б

БАГНЕТ – холодна зброя, яку кріплять до дульної частини ствола.

БАЛАНС ЗБРОЇ – такий розподіл мас у зброї, при якому її центр тяжіння розташовується відповідно до технічних умов, які передбачають зручність утримування та проведення пострілів зі зброї.

БАЛІСТИКА – наука, що вивчає закони руху артилерійських снарядів, некерованих ракет, авіабомб, мін, куль при стрільбі.

БАЛІСТИЧНА ХВИЛЯ – зона ущільненого повітря, що утворюється при

польоті снаряда (кулі) з надзвуковою швидкістю. Балістична хвиля має вигляд конуса, що розподіляє збурене та незбурене повітря.

БАЛІСТИЧНИЙ КОЕФІЦІЄНТ – величина, що враховує всі постійні для конкретного снаряда (кулі) параметри: калібр d , масу q , коефіцієнт форми i , та характеризує його балістичні властивості.

БАЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ – основна частина тактико-технічних характеристик, що характеризує параметри тиску в стволі та польоту металевих елементів (напр., максимальний тиск, початкова швидкість).

БАЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПАТРОНА – калібр, маса і форма снаряда (кулі) – балістичний коефіцієнт, – максимальний тиск порохових газів і початкова швидкість снаряда (кулі) при заданій довжині каналу ствола.

БАРАБАН – в револьверах (інколи рушницях) масивна деталь з камерами, яка являє собою циліндр, що обертається.

БЕЗВІДМОВНІСТЬ ЗБРОЇ – властивість зброї зберігати свою працездатність без погіршення технічних характеристик протягом заданого терміну служби.

БЕЗДИМНИЙ ПОРОХ – метальна вибухова речовина, що складається, в основному, з желатинованої нітроклетчатки.

БЕЗКУРКОВА СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – зброя у якої для розбивання капсуля застосовується не курок, а ударник.

БЕЗПЕКА ПОВОДЖЕННЯ – властивість зброї, що забезпечує неможливість випадкового пострілу при експлуатації зброї в будь-яких умовах (на вогневих позиціях, на полюванні, при транспортуванні, перенесенні тощо).

БЕЗПЕРЕРВНА СТРІЛЬБА – автоматична стрільба зі стрілецької зброї, тривалість якої визначається кількістю патронів в магазині або стрічці.

БІЙ ЗБРОЇ НОРМАЛЬНИЙ – такий бій зброї, при якому купчастість та точність стрільби в певному положенні відповідають встановленим для даного виду зброї тактико-технічним вимогам.

БОЄПРИПАСИ – спеціально виготовлені вироби одноразового використання, які призначені забезпечити ураження цілі в умовах збройної боротьби, самооборони, полювання, спорту.

БОЄПРИПАСИ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ – боєприпаси, призначені для проведення пострілу з вогнепальної зброї снарядом, що одержує направлений рух у стволі (за допомогою сили тиску газів, які утворюються в результаті згоряння метального заряду) та має достатню кінетичну енергію для ураження цілі, що знаходиться на визначеній відстані.

БОЙОВА ГЛАДКОСТВОЛЬНА ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – це вогнепальна зброя із гладкими стволами, яка перебуває на озброєнні у збройних силах та інших воєнізованих формуваннях різних країн світу і спеціально призначена для вирішення бойових та оперативно-службових завдань, у процесі яких знищується жива сила та техніка супротивника.

БОЙОВА ГОТОВНІСТЬ – стан зброї, при якому вона готова до відкриття вогню: заряджена, знята із запобіжника, ударний механізм зведений.

БОЙОВА ЛІЧИНКА – передня рухома частина подовжньо ковзних затворів, яка закриває патронник і утримує в ньому патрон; це власне і є затвор.

БОЙОВА ПРУЖИНА – пружина ударного механізму, енергія якої безпосередньо передається на ударник або курок для розбиття капсуля-запалювача.

БОЙОВА СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – стрілецька зброя, яка розробляється з метою озброєння збройних сил різних країн світу або інших державних воєнізованих формувань (органів, організацій) та призначена для вирішення бойових і оперативно-службових завдань у процесі яких знищується жива сила й техніка супротивника.

БОЙОВИЙ ЗАРЯД – певна за масою кількість пороху відповідної марки, яка забезпечує снаряду (кулі), що виштовхується з каналу ствола вогнепальної зброї, задану початкову швидкість при заданому максимальному тиску порохових газів.

БОЙОВИЙ ЗВІД – положення курка, ударника у зведеному стані.

БОЙОВИЙ ПАТРОН – патрон до бойової стрілецької зброї, призначений для стрільби з метою ураження живої сили і техніки супротивника в умовах збройної боротьби.

БОЙОВИЙ УПОР – виступ на затворі або окрема деталь, що забезпечують безпосереднє зчеплення затвора із ствольною коробкою або стволом при замиканні, тим самим утримуючи затвор чи рухому систему в нерухомому стані відносно ствола.

БОЙОК – конструктивний елемент курка, передня частина ударника або окрема деталь, що завдає удару по капсулю-запалювачу.

БРАУНІНГ – назва зразків стрілецької вогнепальної зброї (пістолети, кулемети й іншої зброї) конструкції американського винахідника-зброяра Джона Браунінга (1855-1926).

БРОНЕБІЙНА КУЛЯ – спеціальна куля, що складається з карбідовольфрамового або іншого твердого осердя, свинцевого наповнювача та сталеві або латунної оболонки.

БРОНЕБІЙНО-ЗАПАЛЮВАЛЬНА КУЛЯ – спеціальна куля, що складається з бронейного осердя і в якій (зазвичай в її хвостовій частині) додатково розміщується запалювальний склад для підпалу за бронєю легкозаймистих речовин.

БУЛПАП – конструктивна схема автоматичної зброї, у якій затворний механізм і магазин розташовані позаду рукоятки та спускового гачка, а не перед ними, як у варіанті компоновки зброї за класичною схемою.

В

ВЕДЕННЯ ВОГНЮ – процес стрільби зі стрілецької зброї з метою виконання поставленого бойового або навчального завдання.

ВЕЛИКОКАЛІБЕРНА СТРЕЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – нарізна стрілецька зброя калібру понад 9 мм і до 20 мм.

ВЕНТИЛЬОВАНА ПЛАНКА – ребро жорсткості ствола, відокремлене від нього низкою наскрізних отворів для циркуляції повітря.

ВЕРШИНА КУЛІ – передня точка головної частини кулі, закруглена або плоска.

ВЕРШИНА МУШКИ – верхня площина пенькової мушки механічного прицілу.

ВЕРШИНА ТРАЄКТОРІЇ – найвища точка траєкторії польоту снаряда (кулі) над горизонтом зброї.

ВЕРХНЯ ПЛАНКА – частина револьверної рамки, яка закриває барабан зверху.

ВИБІРКА ЗБРОЇ – певна кількість зразків зброї, обрана з виготовленої партії для проведення яких-небудь випробувань (наприклад, заводських, полігонних тощо).

ВИБУХ-СХЕМА – схема повністю розібраної зброї з нумерацією всіх її деталей.

ВИДАЛЕННЯ ГІЛЬЗИ – витягнення гільзи з патронника, переміщення її до вивідного вікна в ствольній коробці та викидання назовні.

ВИДАЛЯЮЧЕ ЗУСИЛЛЯ – зусилля, необхідне для відділення кулі від гільзи.

ВИДИ ПАТРОНІВ – 1) за призначенням (бойові, спортивні, мисливські, навчальні, будівельно-монтажні); 2) за зброєю, в якій використовуються (до гвинтівок, автоматів, пістолетів, револьверів, мисливських карабінів, мисливських гладкоствольних рушниць, стартових безствольних стріляючих пристроїв, будівельно-монтажних пістолетів); 3) за розташуванням

запалюючого складу (центрального бою, кільцевого запалювання, шпилькові);
4) за кількістю елементів, що метаються, і їх розмірами (кульові, множинного снаряду).

ВИКИДАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, що витягує гільзу або патрон з патронника.

ВИКИДАЧ – деталь стрілецької зброї, за допомогою якої гільза або патрон витягуються з патронника.

ВИЛУЧЕННЯ ГІЛЬЗИ – видалення гільзи з патронника після пострілу.

ВИНЕСЕННЯ ТОЧКИ ПРИЦІЛЮВАННЯ – навмисний зсув точки прицілювання вперед щодо рухомої цілі для врахування її швидкості та напрямку руху.

ВИПАДКОВИЙ (МИМОВІЛЬНИЙ) ПОСТРІЛ – постріл з вогнепальної зброї, що відбувся в результаті якої-небудь зовнішньої дії на неї, але без волі особи, в руках якої вона знаходилась (без дії стрільця на спускову деталь).

ВИПРОБУВАЛЬНИЙ ПАТРОН – патрон з посиленням зарядом, призначений для перевірки міцності частин та механізмів зброї для якої він є штатним.

ВИПРОБУВАЛЬНИЙ ХОЛОСТИЙ ПАТРОН – холостий патрон з посиленням зарядом, призначений для перевірки міцності частин та механізмів стартових пристроїв.

ВИСОТА ТРАЄКТОРІЇ ПОЛЬОТУ СНАРЯДА – відстань від вершини траєкторії польоту елемента, що метається, до горизонту стрілецької зброї.

ВИСТУП – частина деталі, що значно виступає над її поверхнею і забезпечує зручність кріплення, взаємного розташування, розбирання та збирання зброї; іноді виконує і самостійну функцію, наприклад, виступ затвора автомата Калашникова є досилачем патрону.

ВИХОЛОЩЕНА ЗБРОЯ – пристрої, виготовлені шляхом спеціального пристосування конструкції стрілецької вогнепальної зброї до стрільби лише холостими патронами, з яких неможливо зробити постріл снарядом, що має достатню уражаючу здатність. Така зброя, в основному, призначена для використання на кінозйомках, при проведенні театралізованих, костюмованих та інших культурних заходів.

ВІБРАЦІЯ СТВОЛА – коливання ствола, що виникає при пострілі під дією сил тиску порохових газів.

ВІДБІЙ КУРКА – відхід курка від поверхні ударника чи бойка після пострілу.

ВІДВЕДЕННЯ ПОРОХОВИХ ГАЗІВ – відведення газів з каналу ствола для приведення в дію механізмів автоматики.

ВІДДАЧА – рух ствола та пов'язаних з ним деталей зброї під час пострілу під дією порохових газів убік, протилежний руху снаряда, який супроводжується силовим впливом на стрільця, станок або установку.

ВІДДАЧА ВІЛЬНОГО ЗАТВОРА – принцип дії автоматики перезарядження вогнепальної зброї, при якому поздовжньо ковзний затвор не зчеплений з нерухомим стволом, а його відхід назад при пострілі сповільнюється переважно силою тертя стінок гільзи по патроннику, великою масою самого затвора та силою зворотної пружини.

ВІДДАЧА ЗАТВОРА – віддача вільного або напіввільного затвора, що використовується для приведення в дію механізмів автоматики зброї.

ВІДДАЧА НАПІВВІЛЬНОГО ЗАТВОРА – принцип дії автоматики перезарядження вогнепальної зброї, заснований на використанні енергії віддачі напіввільного затвора.

ВІДДАЧА СТВОЛА – віддача ствола і зчеплених з ним затвора, ствольної коробки та інших деталей, що використовується для приведення в дію механізмів автоматики зброї.

ВІДКРИТА РАМКА РЕВОЛЬВЕРА – конструкція револьвера, ствол якого кріпиться до рамки над спусковим гачком і не з'єднаний верхньою перемичкою із задньою частиною рамки, де поміщений ударний механізм.

ВІДКРИТИЙ ЗАТВОР-КОЖУХ – форма затвора-кожуха, у якого відсутня верхня частина.

ВІДКРИТИЙ ПРИЦІЛ – механічний приціл стрілецької зброї у якому мушка і цілик розташовані на одній осі та на цілику якого є проріз.

ВІДКРИТТЯ СТВОЛА – переміщення затвора від казенної частини ствола з метою видалення гільзи і подачі чергового патрона.

ВІДМИКАННЯ ЗАТВОРА АБО СТВОЛА – процес розчеплення затвора із стволом чи ствольною коробкою або навпаки.

ВІДНОСНА ВАГА ЗАРЯДУ – відношення ваги заряду до ваги елемента, що метається.

ВІДОКРЕМЛЮВАНИЙ МАГАЗИН – магазин стрілецької зброї, конструкція кріплення якого дозволяє відокремити його від стрілецької зброї для спорядження магазину або для розрядження стрілецької зброї.

ВІДОКРЕМЛЮВАЧ – деталь спускового механізму стрілецької зброї, що тимчасово порушує зв'язок між спусковим гачком або іншою спусковою деталлю і шепталом для забезпечення зупинки ударного механізму в зведеному положенні при натиснутому спусковому гачку.

ВІЛЬНИЙ ЗАТВОР – затвор, який не зчеплений зі стволом або ствольною коробкою до, під час та після пострілу.

ВІЛЬНИЙ ХІД – рух частин автоматики до початку відмикання затвора при відкаті або після повного замикання до зупинки при накаті.

ВІНЧЕСТЕР – Американська фірма, яка виготовляє вогнепальну в тому числі і мисливську зброю.

ВІРОГІДНІСТЬ ВЛУЧЕННЯ – чисельна величина, що характеризує можливість влучення в ціль за певних умов стрільби.

ВІСЬ БАРАБАНА – трубка або стрижень, на якому обертається барабан револьвера.

ВІСЬ РОЗСІЮВАННЯ ТОЧОК ВЛУЧЕННЯ КУЛЬ – пряма, проведена через середню точку влучення куль.

ВКЛАДНИЙ СТВОЛ – ствол меншого калібру, що вкладається в ствол більшого калібру.

ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – зброя, призначена для ураження цілі снарядами, що одержують направлений рух у стволі за допомогою сили тиску газів, які утворюються в результаті згоряння метального заряду та мають достатню кінетичну енергію для ураження цілі, що знаходиться на визначеній відстані.

ВОРОНІННЯ – різновид оксидування, в результаті якого на поверхні деталей з вуглецевої сталі утворюється захисна плівка оксидів заліза товщиною 1-10 мкм від темно-синього до чорного кольору, тобто кольори воронячого крила, з метою збереження металу від корозії та надання поверхні відповідного забарвлення.

ВТУЛКА ХОЛОСТОЇ СТРІЛЬБИ – циліндроконічна втулка з різьбленням і отвором менше калібру зброї, що накручується на дульний кінець ствола.

ВУЗОЛ ЗАМИКАННЯ – сукупність деталей, що забезпечують утримання гільзи в патроннику, закривання каналу ствола і замикання затвора або ствола при пострілі.

Г

ГАБАРИТ ЗБРОЇ – найбільші розміри зброї за довжиною, шириною і висотою, знання яких необхідне при монтажі, транспортуванні та виготовленні чохла, футлярів і кобур.

ГАЗОБАЛОННА ПНЕВМАТИЧНА ЗБРОЯ ТА КОНСТРУКТИВНО СХОЖІ З НЕЮ ВИРОБИ – зброя та вироби, в яких елементи, що метаються, викидаються зі ствола за рахунок енергії повітря або газу, заздалегідь акумульованого в балоні, що може відокремлюватися.

ГАЗОВА ЗБРОЯ – вид зброї несмертельної дії, яка призначена для тимчасового виведення з ладу живої сили шляхом викидання речовини (суміші речовин) сльозоточивої та дратівної дії із застосуванням газового патрону.

ГАЗОВА ЗБРОЯ З МОЖЛИВІСТЮ СТРІЛЬБИ ПАТРОНАМИ, СПОРЯДЖЕНИМИ ЕЛАСТИЧНИМИ СНАРЯДАМИ НЕСМЕРТЕЛЬНОЇ ДІЇ – така газова зброя, яка має додаткову можливість стрільби патронами, спорядженими еластичними снарядами несмертельної дії.

ГАЗОВА КАМОРА – деталь стрілецької зброї, в середині якої відбувається розширення порохових газів, що відводяться з каналу ствола та впливають на рухому систему автоматики.

ГАЗОВИЙ ОТВІР КУЛІ – отвір у хвостовій частині спеціальної кулі, призначений для виходу газів, що утворюються під час горіння піротехнічних складів.

ГАЗОВИЙ ПАТРОН – патрон до стрілецької зброї, в якому металевим елементом (снарядом) є суміш сльозоточивої та дратівної дії і який також може мати додаткові елементи, що забезпечують герметичність та працездатність патрону.

ГАЗОВИЙ ПІСТОЛЕТ – газова зброя, що конструктивно призначена для утримання і керування під час стрільби однією рукою.

ГАЗОВИЙ РЕВОЛЬВЕР – газова зброя з блоком патронників (барабаном), який обертається.

ГАЗОВИЙ РЕГУЛЯТОР – деталь стрілецької зброї, за допомогою якої регулюється імпульс дії порохових газів на газовий поршень.

ГАЗОВІДВІДНИЙ КАНАЛ – канал в імітаторі ствола пристрою, що сполучає передню частину патронника із газовідвідним отвором (отворами), по якому відводяться гази, утворені від згоряння пороху або його замінників під час пострілу.

ГАЗОВІДВІДНИЙ ОТВІР – отвір у стінці ствола, призначений для виведення порохових газів під час пострілу.

ГВИНТІВКА – довгоствольна ручна вогнепальна зброя з нарізним стволом малого, середнього або великого калібру (зазвичай від 5,6 до 15 мм), конструктивно призначена для утримання та управління при стрільбі двома руками з упором прикладу в плече.

ГВИНТІВКОВИЙ ПАТРОН – патрон, призначений для стрільби з гвинтівок, карабінів, ручних і станкових кулеметів.

ГВИНТОВИЙ МАГАЗИН – магазин стрілецької зброї, в якій осі патронів переміщуються при подачі за гвинтовою траєкторією.

ГИРЛО ПАТРОННИКА – грань, що утворюється перетином поверхні патронника і казенного зрізу ствола.

ГІДРОДИНАМІЧНА ДІЯ КУЛІ НА ЦІЛЬ – явище, що викликає значні руйнування тканин організму, розміри яких в 20 разів перевищують діаметр кулі.

ГІЛЬЗА – основний елемент (деталь) спорядження патрону, який призначений для розміщення і збереження від дії зовнішніх впливів порохового заряду, кріплення капсуля та металюного елемента, для розміщення патрону в патроннику вогнепальної зброї й обтюрації порохових газів при пострілі.

ГІЛЬЗА З ВИСТУПАЮЧИМ ФЛАНЦЕМ – гільза, діаметр фланця якої більший від діаметра корпусу гільзи в донній частині гільзи.

ГІЛЬЗА З НЕВИСТУПАЮЧИМ ФЛАНЦЕМ – гільза, діаметр фланця якої не більший від діаметра корпусу гільзи в донній частині.

ГІЛЬЗА МИСЛИВСЬКОГО ПАТРОНУ – металева, картонна (папкова) або полімерна деталь мисливського патрону, яка споряджається пороховим зарядом, снарядом (шротом, кулею, картечю), контейнером та (або) клейтухами.

ГІЛЬЗА ПЛЯШКОВОЇ ФОРМИ – гільза, що має дульце гільзи, схил гільзи та корпус гільзи.

ГІЛЬЗОВА ЗАКРУТКА – пристосування для завальцьовування дульце паперових гільз при спорядженні мисливських патронів.

ГІЛЬЗОВІДВІД – рукав або канал складної форми, яким гільза переміщається після виходу з середини ствольної коробки або кожуха в спеціально відведене місце.

ГІЛЬЗОТРИМАЧ (ФІКСАТОР ГІЛЬЗИ) – деталь викидального механізму стрілецької зброї (головним чином малокаліберної та мисливської автоматичної), яка виключає можливість перекошування гільзи (патрона) під час вилучення її з патронника.

ГЛАДКИЙ СТВОЛ – ствол, у якому напрямна частина каналу ствола не має нарізів, які надавали б снаряду обертального руху.

ГЛИБИНА НАРІЗУ – відстань між полем нарізу і його дном.

ГЛУШНИК – дульний пристрій стрілецької зброї, який кріпиться на стволі зброї окремо або є його конструктивною частиною, призначений для зниження рівня звуку пострілу з вогнепальної зброї та для заглушення спалаху полум'я в дульній частині ствола, тим самим запобігає демаскуванню стрілка або привертання до нього уваги. Інша назва – пристрій беззвучної та безполуменевої стрільби.

ГНУЧКІСТЬ ВОГНЮ – властивість зброї, що забезпечує швидке та точне перенесення вогню з однієї цілі на іншу.

ГНУЧКІСТЬ СТРІЧКИ – властивість стрічки з патронами, яка оцінюється радіусами веєрності в двох напрямках і кутом закручування між суміжними ланками з патронами.

ГНОТОВИЙ ЗАМОК – замок вогнепальної зброї, в якому запалювання пороху на полиці відбувається за допомогою тліючого гноту

ГОЛОВНА (ОЖИВАЛЬНА) ЧАСТИНА КУЛІ – передня частина кулі від вершини до провідної частини, залежно від виду вогнепальної зброї або спеціального призначення кулі загострена, закруглена, напівсферична або плоскоконічна.

ГОРИЗОНТ ЗБРОЇ – горизонтальна площина, що проходить через точку вильоту снаряда (кулі) зі стрілецької зброї. За точку вильоту приймається центр дульного зрізу стрілецької зброї.

ГОРИЗОНТАЛЬНА ДАЛЬНІСТЬ – повна відстань за горизонтальною площиною від точки вильоту (центру дульного зрізу) до теоретичної точки падіння металевих елементу.

ГОРІННЯ – хімічна реакція активного окислювання, що супроводжується виділенням великої кількості тепла і, зазвичай, світла.

ГОРЛОВИНА МАГАЗИНА – верхня частина магазину, призначена для з'єднання із ствольною коробкою зброї і для направлення патронів при досиланні та спорядженні магазину.

ГРАВЦЮВАННЯ – нанесення зображень, орнаментів, написів на металі та деревині спеціальним інструментом з метою художнього оздоблення зброї (наприклад: штучного, подарункового, виставкового).

ГРАН – міра ваги, яка використовується для позначення ваги компонентів патрону. Один фунт дорівнює 7000 гранів; один гран = 0,002285 унції, або 64,79891 міліграма.

ГРАНЬ НАРІЗУ – бічні стінки кожного з нарізів. Виділяють бойову (ведучу) грань нарізу і холосту грань нарізу.

ГРЕБІНЬ – верхній край (ребро) приклада рушниці.

ГРИВКА ПРИЦІЛУ – верхня грань прицільної планки або цілику стрілецької зброї.

ГРИМУЧА РТУТЬ – ініціююча вибухова речовина, яка вибухає при тепловому або механічному впливі на неї та викликає своєю детонацією вибух інших вибухових речовин. шляхом обробки металеві ртуті азотною кислотою

і етиловим спиртом.

ГРУПА СТІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ – прийняте в судовій балістиці позначення певної кількості екземплярів стрілецької зброї, виділеної за ознаками, які специфічні для конкретних систем, зразків або моделей стрілецької зброї (наприклад, група стрілецької зброї з віддачею ствола з коротким ходом – пістолети Браунінга зр. 1930 р., Кольта, ТТ тощо).

ГРУПОВА СТІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – стрілецька зброя, що обслуговується при стрільбі групою стрільців – розрахунком або екіпажем.

Д

ДАЛЕКОБІЙНІСТЬ – властивість зброї, що характеризується максимальною дальністю на якій металевий елемент може уразити ціль.

ДАЛЕКОМІР – пристрій, завдяки якому визначається точна відстань до заданого об'єкта.

ДАЛЬНІСТЬ ЕФЕКТИВНОЇ СТІЛЬБИ – відстань, на якій ціль може бути уражена з конкретної зброї із заданою ймовірністю.

ДАЛЬНІСТЬ ПРЯМОГО ПОСТРІЛУ – найбільша дальність стрільби з ручної вогнепальної зброї, при якій куля на всій дистанції свого польоту не виходить за габарити цілі по висоті (при стрільбі з автомата АК, карабіна СКС від 300 до 500 м).

ДАЛЬНІСТЬ СТІЛЬБИ – відстань від точки вильоту до точки падіння або точки влучення кулі чи іншого металевий елемент.

ДВИГУН АВТОМАТИКИ – пристрій, що забезпечує перетворення сил тиску порохових газів у стволі в механічну роботу рухомих частин автоматики; виділяють ствольний, бічний газовий і дульний двигуни автоматики.

ДВИЖОК ПОДАЧІ – окрема деталь, їх сукупність або частина основної ланки автоматики, яка приводить в дію механізм переміщення

стрічки з патронами.

ДВОСТВОЛКА – мисливська рушниця з двома стволами незалежно від їх розташування. Стволи рушниці можуть бути спарені в горизонтальній або вертикальній площині.

ДЕВІАЦІЯ – 1. Явище відхилення кулі; 2. Середнє значення відхилення влучень.

ДЕМОНТАЖ ПАТРОНА – розділення патрона на складові елементи (снаряд, гільзу, клейтух тощо), яке може відбуватись в результаті пострілу або у лабораторних умовах для вивчення або демонстрації його складових частин.

ДЕРИВАЦІЯ – бічне відхилення кулі від площини стрільби, що викликається обертальним рухом кулі (праворуч – при правій, ліворуч – при лівій нарізці каналу ствола), дією на неї опору повітря та кривизною траєкторії.

ДЕТОНАЦІЯ – процес хімічного перетворення твердої або рідкої вибухової речовини в газоподібну, що відбувається в результаті механічної, теплової або іншої дії (удар, іскра тощо).

ДЕФЕКТАЦІЯ ЗБРОЇ – детальний огляд зброї перед ремонтом з метою виявлення всіх дефектів і несправностей.

ДЕФОРМАЦІЯ КУЛІ – зміна форми кулі як вид пластичної деформації в результаті її взаємодії з перешкодою; крайні ступені – розриви, фрагментація, руйнування.

ДЖЕРЕЛО ІДЕНТИФІКАЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ – сліди і явища, властивості яких мають достовірне походження від об'єкту, що ідентифікується.

ДЗЕРКАЛО ЗАТВОРА – передня площина затвора, що є дном чашки затвора, в яку упирається донна частина гільзи при знаходженні патрона або гільзи в патроннику.

ДЗЕРКАЛЬНИЙ ЗАЗОР – відстань між дзеркалом затвора і дном гільзи після повного досилання патрона в патронник і замикання ствола.

ДИЗЕЛЬ-ЕФЕКТ – ефект детонації парів мастила в циліндрі пружинно-поршневої пневматики при пострілі з утворенням додаткового обсягу газу. Дестабілізує параметри пострілу та псує механізм зброї.

ДИМНИЙ ПОРОХ – порох, при горінні якого виділяються у великій кількості тверді залишки (дим); є механічною сумішшю селітри (75%), вугілля (15%) та сірки (10%).

ДИРЕКТРИСА – ділянка полігону, на якому встановлені мішені, обладнані пункти спостереження та вимірювання і вогняні позиції для проведення різних видів стрільби.

ДИСТАНЦІЯ ПОСТРІЛУ – відстань від дульного зрізу або переднього торця кожуха-ствола вогнепальної зброї до об'єкта, що уражується.

ДИСТАНЦІЯ СТРІЛЬБИ – відстань, на яку ведеться стрільба в певних умовах.

ДІЙСНА ДАЛЬНІСТЬ СТРІЛЬБИ – відстань, на якій зберігаються уражаючі властивості або забійна дія кулі, достатні для надійного ураження певної цілі.

ДІЛЕННЯ ПРИЦІЛУ – відстань між штрихами на прицільній планці або на настановчих барабанчиках механічних прицілів.

ДІОПТР – отвір в механічному прицілі стрілецької зброї, через центр якого проходить лінія прицілювання.

ДІОПТРИЧНИЙ ПРИЦІЛ – різновид закритого прицілу, в якому цілик повністю перекриває огляд, а сама апертура дуже малого діаметру (з людську зіницю) працює як камера-обскура, проектуючи зображення на зіницю стрілка з великою контрастністю.

ДІЯ УШКОДЖУВАЛЬНИХ ЧИННИКІВ ПОСТРІЛУ – процес дії

ушкоджувальних чинників пострілу, що призводить до пошкодження біологічних та (або) небіологічних об'єктів.

ДНО НАРІЗУ – ділянка поверхні нарізу, обмежена двома сусідніми бічними його поверхнями.

ДОВГИЙ ХІД СТВОЛА – рух ствола при віддачі на всю довжину ходу рухомих частин автоматики, яка більше довжини патрону.

ДОВГОВІЧНІСТЬ – властивість виробу зберігати працездатність до певного стану; довговічність стрілецької зброї найчастіше визначається живучістю ствола.

ДОВЖИНА КАНАЛУ СТВОЛА – відстань від казенного до дульного зрізу ствола зброї.

ДОВЖИНА НАРІЗНОЇ ЧАСТИНИ СТВОЛА – відстань від початку нарізу повного профілю до його закінчення.

ДОВЖИНА ПРИЦІЛЬНОЇ ЛІНІЇ – відстань від заднього візирю до мушки.

ДОВЖИНА ХОДУ НАРІЗУ – крок нарізу постійної крутизни, виражений в калібрах.

ДОВІЛЬНА СПОРТИВНА СТРЕЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – спортивна

стрілецька зброя, для опорних конструктивних елементів якої правилами стрілецьких змагань дозволено мати форму і розміри, відповідні антропометричним особливостям конкретного стрільця.

ДОЗВУКОВА ШВИДКІСТЬ ГАЗУ – плин газу, при якому швидкості частинок у визначеній ділянці течії менше швидкості звуку.

ДОННА ЧАСТИНА ГІЛЬЗИ (ДНО ГІЛЬЗИ) – частина гільзи, яка може охоплювати загалом, проточку гільзи, фланець гільзи, перегородку гільзи, запальні отвори гільзи, капсульне гніздо гільзи, ковадло гільзи й торець донної частини гільзи.

ДОПОМІЖНИЙ ПАТРОН – патрон, призначений для навчання, імітування стрільби, перевірки міцності та визначання балістичних характеристик

стрілецької зброї.

ДОРН – спеціальний інструмент у вигляді сталевого стрижня з похилими виступами для витискування нарізів у каналі ствола.

ДОРНУВАННЯ – прошовування дорну через заздалегідь оброблений канал ствола з метою отримання нарізу або калібрування.

ДОСИЛАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, що переміщає патрон з лінії досилання в патронник.

ДОСИЛАННЯ ЗАТВОРА – переміщення затвора з рамою затвора в крайнє переднє положення.

ДОСИЛАННЯ ПАТРОНА – переміщення патрона стрілецької зброї з лінії досилання в патронник.

ДОСИЛАЧ – частина затвора стрілецької зброї або окрема деталь, призначена для переміщення патрону з приймального вікна магазину або стрічки в патронник.

ДРИЛІНГ – німецька назва триствольної мисливської рушниці, у якої два ствола гладких (шротових), а один нарізний (кульовий) або два нарізних, а один гладкий ствол.

ДРІБНОКАЛІБЕРНА СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – нарізна стрілецька зброя калібру до 6,5 мм включно.

ДРУГИЙ ПЕРІОД ПОСТРІЛУ – період пострілу від досягнення тиску форсування до кінця горіння пороху.

ДУБЛЕТ – два одночасні постріли із двоствольної зброї.

ДУЛО (ДУЛЬНИЙ ЗРІЗ) – передній край ствола стрілецької зброї, з якої вилітає куля (снаряд) при пострілі.

ДУЛЬНА ЕНЕРГІЯ – кінетична енергія снаряда (кулі) у дульного зрізу вогнепальної зброї.

ДУЛЬНА ШВИДКІСТЬ – швидкість елемента, що метається, у момент його вильоту зі ствола.

ДУЛЬНЕ ГАЛЬМО – пристрій на кінці ствола зброї, що зменшує його віддачу за рахунок зміни умов перебігу порохових газів.

ДУЛЬНЕ ЗВУЖЕННЯ – ділянка напрямної частини каналу ствола стрілецької зброї, що примикає до дульного зрізу, діаметр якої менше діаметру решти ділянки напрямної частини каналу ствола, призначена для підвищення купчастості бою та дальності стрільби зі зброї.

ДУЛЬНЕ РОЗШИРЕННЯ (РОЗТРУБ) – ділянка напрямної частини каналу ствола стрілецької зброї, що примикає до дульного зрізу, діаметр якої більше діаметру решти ділянки напрямної частини каналу ствола, призначена для збільшення площі ураження при стрільбі (наприклад, шротом).

ДУЛЬНИЙ ДВИГУН АВТОМАТИКИ – двигун автоматики у вигляді газової камери, закріпленої на кожусі ствола в його дульній частині; після вильоту кулі порохові гази, витікаючи зі ствола, потрапляють в цю камеру, де, розширюючись, тиснуть на торець ствола або кільцевий поршень на стволі та приводять в рух основну ланку автоматики та пов'язані з нею механізми.

ДУЛЬНИЙ ЗРІЗ – торець дульної частини ствола, перпендикулярний до його каналу.

ДУЛЬНИЙ КОМПЕНСАТОР – спеціальний пристрій, який закріплюється в дульній частині ствола, призначений для зміни напрямку перебігу порохових газів, що з нього виходять, з метою зменшення перекидаючого моменту, який виникає при віддачі; призначений і для часткового зменшення віддачі, тобто виконує роль дульного гальма.

ДУЛЬНИЙ ПРИСТРІЙ – пристрій, розташований в дульній частині ствола стрілецької зброї, що використовує дію порохових газів та (або) змінює характер цієї дії в період післядії.

ДУЛЬНИЙ ТИСК – тиск газів в каналі ствола у момент вильоту елемента, що метається.

ДУЛЬНОЗАРЯДНА ЗБРОЯ – стрілецька вогнепальна зброя, заряджання якої здійснюється через дуло ствола.

ДУЛЬЦЕ ГІЛЬЗИ – передня частина гільзи, яка переходить в скат або корпус. Призначена для того, щоб скріпити гільзу з кулею різними способами – керненням дульця гільзи та кулі, тугою посадкою, завальцьовуванням зрізу гільзи в канавку кулі.

Е

ЕЖЕКТОР – окрема деталь або їх сукупність, яка з відкриванням стволів стрілецької зброї викидає стріляну гільзу або нестріляний патрон за межі зброї. За своєю суттю це відбивач, однак саме ця назва закріпилась переважно за гладкоствольними мисливськими рушницями.

ЕЖЕКТОРНИЙ МЕХАНІЗМ – механізм для викидання гільзи чи патрона зі стрілецької зброї. Виділяють ежекторні механізми ударної та безударної дії.

ЕЖЕКЦІЯ ГІЛЬЗИ – процес видалення вилученої з патронника гільзи за межі стрілецької зброї.

ЕКОНОМІЧНІСТЬ СТРІЛЬБИ – характеристика стрільби, обумовлена

кількістю боєприпасів, необхідних для виконання завдання стрільби зі стрілецької зброї.

ЕКСПАНСИВНА КУЛЯ – куля, конструкція якої передбачає її деформацію або руйнування при зустрічі з ціллю для збільшення зупиняючої та (або) забійної дії.

ЕКСПЛУАТАЦІЙНИЙ ТИСК – найбільше значення максимального тиску порохових газів в каналі ствола, встановлене в нормативно-технічній документації в процесі експлуатації стрілецької зброї.

ЕКСПЛУАТАЦІЙНИЙ ХОЛОСТИЙ ПАТРОН – холостий патрон, що відповідає характеристикам стартового пристрою за розмірами, конструкцією і міцністю та визначений у нормативній документації на цей пристрій як штатний для даного виду (моделі) стартових пристроїв.

ЕКСПРЕС – **1.** Великокаліберні гвинтівки з відкидними стволами з яких стріляють високошвидкісними кулями. Вони призначені для полювання на велику і небезпечну дичину; **2.** Різновид відкритого прицілу для полювання на тварин, небезпечних для життя стрільця. В ньому використовується V-подібний проріз цілика та велика мушка з точкою яскравого кольору, яку в момент прицілювання «укладають» в проріз.

ЕКСТРАКТОР – окрема деталь або їх сукупність, яка за відкривання ствола або стволів стрілецької зброї витягає з патронників гільзи або патрони.

ЕКСТРАКЦІЯ ГІЛЬЗИ – процес вилучення гільзи з патронника після пострілу.

ЕЛЕКТРО-ЗАПАЛЮЮЧИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, що забезпечує приведення в дію електрокапсуля.

ЕЛІПС РОЗСПОВАННЯ – частина площини розсіювання у вигляді еліпса, на якій розташовуються точки влучення при стрільбі з даної зброї за однакових умов стрільби.

ЕНЕРГЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СНАРЯДА – показник, що

визначає здатність снаряда заподіяти людині чи тварині небезпечні для життя або смертельні ушкодження. Ця здатність характеризується величиною питомої кінетичної енергії стріляного снаряда.

ЕРОЗІЯ МЕТАЛУ СТВОЛА – процес поверхневого руйнування металу стінок каналу ствола механічною дією рухомих порохових газів, що мають високий тиск і температуру.

ЕТИКЕТКИ – маркувальні позначення, що наносяться на упаковки патронів. Вони вказують на відомості про патрони без розкриття упаковок.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗБРОЇ – властивість зброї, що характеризує її уражаючі можливості при бойовому застосуванні.

ЕФЕКТИВНІСТЬ СТРІЛЬБИ – характеристика відповідності результатів стрільби зі стрілецької зброї поставленому завданню.

Ж

ЖИВУЧІСТЬ ЗБРОЇ – здатність зброї зберігати бойові та експлуатаційні характеристики за будь-яких умов стрільби; характеризується граничною кількістю пострілів зі зброї, після чого вказані характеристики стають нижче потрібних.

ЖИВУЧІСТЬ СТВОЛА – здатність ствола зберігати бойові та експлуатаційні характеристики за будь-яких умов стрільби; характеризується граничною кількістю пострілів, після яких зменшується початкова швидкість кулі та погіршується купчастість стрільби в порівнянні з тактико-технічними вимогами до даного виду зброї.

З

ЗАБАРВЛЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПАТРОНІВ – відмінна ознака типу та призначення патронів. Також є засобом захисту патронів від корозії.

ЗАБАРВЛЕННЯ КУЛІ – нанесення на головну частину кулі фарби певного кольору для розрізнення типів куль за призначенням.

ЗАБІЙНА ДІЯ КУЛІ – здатність кулі, стріляної зі стрілецької вогнепальної зброї, спричинити проникаючі поранення живій цілі. Вона залежить від швидкості кулі, її форми, маси та здатності до деформації при влученні в ціль.

ЗАБОЇНА – дефект у вигляді вм'ятини або короткої глибокої

подряпини з підведеними краями, що порушує задану чистоту поверхні деталей бойової і мисливської зброї (стілки каналу ствола, патронного упору тощо), який створює сліди на кулях і гільзах.

ЗАВАЛЬЦЬОВУВАННЯ ГІЛЬЗИ – формування кільцевого закруглення по торцю дульця гільзи після спорядження патрона.

ЗАГАЛЬНОНАУКОВІ МЕТОДИ – це методи, які застосовуються у всіх або ж у більшості науках та сферах практичної діяльності, в тому числі й в експертних дослідженнях, разом з тим набувають в останніх специфічні особливості їх застосування. У криміналістиці доволі часто автори поділяють такі методи на почуттєво-раціональні, математичні та кібернетичні.

ЗАГИНИ МАГАЗИНА – краї стінок корпусу магазина чи частина приймача магазина, що утримують патрони від випадіння та додають їм правильний напрямок руху при досиланні в патронник.

ЗАГЛУШКА – елемент спорядження шротового патрону, призначений для закривання дульця гільзи та утримання в ній заряду шроту. Може виготовлятися з цупкого картону або полімерного матеріалу.

ЗАГОРЯННЯ – виникнення горіння під впливом джерела запалювання.

ЗАЇДАННЯ – припинення взаємного ковзання деталей унаслідок надмірно великих сил тертя.

ЗАКОН РОЗСПЮВАННЯ КУЛЬ – залежність щільності ймовірного відхилення точок влучення куль від значення та напрямку цього відхилення.

ЗАКРАЇНА ГІЛЬЗИ – застаріла назва виступаючого фланця гільзи.

ЗАКРИВАННЯ КАНАЛУ СТВОЛА – переміщення затвора у крайнє передне положення до казенного зрізу ствола з підпиранням останнього або навпаки переміщення ствола при нерухомому затворі до дзеркала затвора.

ЗАКРИТИЙ ПРИЦІЛ – існують декілька видів подібних прицілів, об'єднаних конструктивно ціликом у вигляді диску, розташованим у безпосередній близькості від очей стрілка, з отвором-апертурою.

ЗАКРУТКА – **1.** Ручний або настільний прилад для завальцьовування дульця паперових гільз; **2.** Процес завальцьовування, внаслідок чого шріт убезпечується картонним клейтухом від випадіння.

ЗАЛИШКОВИЙ МЕТАЛ – мікрочастки металу від снаряда чи каналу ствола, що відкладаються на перешкоді навколо вхідного пошкодження.

ЗАЛП – одночасний постріл з декількох зразків стрілецької зброї.

ЗАМИКАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, який призначено для замикання казенної частини ствола. Даний механізм забезпечує обтюрацію (усунення прориву порохових газів у казенній частині зброї) у момент пострілу.

ЗАМИКАЧ СТВОЛА – деталь, що безпосередньо закріплює швидкознімний ствол у ствольній коробці.

ЗАМОК – **1.** Деталь або механізм для замикання затвора або ствола при пострілі; **2.** Перша назва пристрою, що забезпечував запалювання пороху через запалювальний отвір у стволі дульнозарядної вогнепальної зброї в період XV-XIX ст. За конструкцією замки поділяються на гнотові, колесцові, кремневі та ударні (капсульні).

ЗАМОЧНА ДОШКА – елемент замка у вигляді плоскої металевої пластини на якій закріплюють всі інші деталі замка.

ЗАПАЛ – складається із капсуля-запалювача і капсуля-детонатора, розміщених у металевій або пластмасовій гільзах.

ЗАПАЛЕННЯ – загоряння, що супроводжується появою полум'я.

ЗАПАЛЮВАЛЬНА КУЛЯ – спеціальна куля, в конструкції якої наявний запалювальний склад, здатний запалити легкозаймисті речовини.

ЗАПАЛЮВАЛЬНИЙ ОТВІР – **1.** Отвір в стінці ствола, призначений для передачі зовнішнього імпульсу вогню металевому заряду (пороху або запальній масі у вигляді сірникових головок), що знаходиться в каналі ствола дульнозарядної вогнепальної зброї; **2.** Отвір в перегородці гільзи для передачі променю вогню від капсуля-запалювача до порохового заряду.

ЗАПАЛЮВАЛЬНИЙ СКЛАД – хімічні речовини або їх суміші, що розвивають при горінні високу температуру, необхідну для початку горіння металевому заряду.

ЗАПАЛЮВАЛЬНИЙ СТРИЖЕНЬ – деталь капсульної зброї із запалювальним каналом, що вкручується в казенну частину ствола; призначений для надягання капсуля-запалювача, як ковадло для його розбиття і для підведення променю полум'я через запалювальний отвір до порохового заряду.

ЗАПАЛЮВАЧ – невеликий заряд якого-небудь запалювального складу, що дає імпульс для початку горіння порохового заряду.

ЗАПИЖУВАННЯ КАНАЛУ СТВОЛА – **1.** Затримка стрільби зі зброї, коли снаряд залишився у стволі після згоряння металевому заряду;

2. Одна зі стадій спорядження дульно-зарядної або казнозарядної зброї у випадку її роздільного спорядження, коли у ствол (ствольну насадку) через дульну частину поміщається пиж (клейтух).

ЗАПИРАЮЧИЙ КЛИН – деталь ковзного затвора, робочі поверхні якої сходяться зі стволом під певним кутом і забезпечують достатню щільність зчеплення затвора і ствола, що перешкоджає самовідкриттю останнього.

ЗАПОБІЖНА (СПУСКОВА) СКОБА – деталь стрілецької зброї, що оберігає спускову деталь від ненавмисного (випадкового) натиснення або пошкодження.

ЗАПОБІЖНИЙ ЗВІД – **1.** Поверхня курка, за яку він утримується шепталом у положенні, що виключає його переміщення вперед, тим самим унеможлиблюючи ненавмисний постріл через випадкові удари по курку ззаду; **2.** Положення курка при якому виключається його переміщення вперед.

ЗАПОБІЖНИЙ МЕХАНІЗМ – сукупність деталей стрілецької зброї, завдяки яким забезпечується безпека при поводженні з зарядженою зброєю.

ЗАПОБІЖНИК – пристрій стрілецької зброї, що виключає можливість випадкового (передчасного) пострілу при дії на зброю (удар, випадкова дія на

спусковий гачок) за рахунок блокування ударного механізму або його роз'єднання із спусковим механізмом, або за рахунок блокування чи роз'єднання рухомих частин. За способом дії виділяють автоматичні та неавтоматичні запобіжники.

ЗАРЯД – 1. Певна за масою кількість порошу, під дією якого куля виштовхується з каналу ствола зброї; 2. Вибухова речовина усередині снаряда, міни, бомби.

ЗАРЯД ШРОТУ – кількість шроту, потрібна для спорядження патрону.

ЗАРЯДЖАННЯ – підготовка зброї до стрільби, що включає уведення стрільцем патрона в патронник і встановлення ударного механізму на бойовий звід.

ЗАРЯДНА КАМЕРА – внутрішня порожнина в гільзі, призначена для розміщення порохового заряду.

ЗАТВОР – окрема деталь стрілецької зброї або їх сукупність, що безпосередньо закриває казенну частину ствола у момент пострілу та відкриває її після нього.

ЗАТВОР-КОЖУХ – найпоширеніший вид затвора в самозарядних пістолетах, задня частина якого замикає канал ствола і є безпосередньо затвором, а передня охоплює ствол, утворюючи його зовнішній кожух.

ЗАТВОРНА ЗАТРИМКА – деталь, що безпосередньо утримує рухому систему автоматики стрілецької зброї або окремі її елементи від руху вперед.

ЗАТВОРНА КОРОБКА – деталь або конструктивно поєднані деталі стрілецької зброї, що спрямовують рух затвора чи рухомої системи.

ЗАТВОРНА РАМА – деталь або конструктивно поєднані деталі рухомої системи, яка є провідною ланкою автоматики вогнепальної зброї: вона надає руху рухомих частинам, задає їм напрямок, сприймає більшість ударних навантажень.

ЗАТВОРНИЙ МЕХАНІЗМ – так називають пристрій, за своїм призначенням аналогічний затвору.

ЗАТИЛЬНИК ПРИКЛАДУ – деталь на торці прикладу, що оберігає його від пошкоджень, призначений для зручності утримання зброї при стрільбі і пом'якшення віддачі.

ЗАТИЛЬНИК СТРЕЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ – пристрій стрілецької зброї, що обмежує переміщення рухомої системи назад у ствольній або затворній коробці.

ЗАТИСКАЮЧА ДОШКА – основа, на якій кріпилися гнотовий або

кремнієвий замки, а пізніше – ударний механізм; закріплюється на ложі у запалювального отвору.

ЗАТРАВКА – невелика кількість пороху, що насипається на полицю для запалювання порохового заряду в стволі через запалювальний (затравочний) отвір в гнотових і кремнієвих рушницях.

ЗАТРАВОЧНИЙ ОТВІР – невеликий отвір в стінці казенної частини ствола, призначений для передачі зовнішнього імпульсу вогню металевому заряду (пороху або запальній масі у вигляді сірникових голівок), що знаходиться в каналі ствола дульнозарядної вогнепальної зброї.

ЗАТРИМКА СТРІЛЬБИ – вимушена зупинка стрільби зі зброї, зумовлена несправністю стрілецької зброї чи патрона, яка усувається перезарядженням зброї або її розбиранням в тому числі з використанням спеціального приладдя.

ЗАТЯЖНИЙ ПОСТРІЛ – постріл з вогнепальної зброї, час розвитку якого значно перевищує розрахунковий.

ЗАЧЕП ВИКИДАЧА – виступаюча частина викидача, якою зачіплюється стріляна гільза при витяганні її з патронника після пострілу або патрон при розряджанні зброї.

ЗБРОЯ – спеціально виготовлені пристрої, які призначені для неодноразового ураження (знищення, ушкодження) цілі у збройній боротьбі, полюванні, спорті та для самооборони.

ЗВЕДЕННЯ КУРКА АБО УДАРНИКА – процес устанавлення названих деталей ударного механізму на бойовий звід, тобто переміщення їх за допомогою затвора або рами затвора до зачеплення з шепталом спускового механізму.

ЗВЕДЕННЯ РУХОМОЇ СИСТЕМИ – приведення рухомої системи в початкове положення перед пострілом.

ЗВЕДЕННЯ УДАРНОГО МЕХАНІЗМУ – приведення деталей ударного механізму в початкове положення перед пострілом.

ЗВИЧАЙНА КУЛЯ – куля, яка не має спеціальної дії, призначена для ураження відкритої чи розташованої за легкими укриттями живої сили або для спортивної стрільби. Такі кулі виготовляються безоболонковими (суцільними) для малого калібру або оболонковими для середнього та великого калібрів; ведення нарізами здійснюється за рахунок незначної деформації корпусу або оболонки. Осердя звичайної кулі може бути свинцевим з домішкою сурми або сталевим.

ЗВІДНИК – деталь мисливської рушниці, розташована в колодці, завдяки якій забезпечується зведення курка (курків) при відкритті рушниці.

ЗВОРОТНЕ ПОЛУМ'Я – гарячі порохові гази, що прориваються в казенну частину ствола при відкритті затвора.

ЗВОРОТНІЙ МЕХАНІЗМ – механізм, призначений для переміщення рухомої системи в крайнє переднє положення.

ЗВОРОТНЯ ПРУЖИНА – пружина зворотного механізму, яка забезпечує повернення рухомої системи в крайнє переднє положення, чим забезпечується замикання каналу ствола.

ЗВОРОТНО-БОЙОВА ПРУЖИНА – пружина зворотного механізму, яка крім повернення рухомих частин автоматики в переднє положення приводить в дію ударний механізм.

ЗГУЩУВАННЯ ШРОТУ ДО ЦЕНТРУ – коефіцієнт, що характеризує розподіл точок влучення шроту в мішень і чисельно дорівнює відношенню кількості шротин, що потрапили в центральне коло стодольної мішені, до шротин, що потрапили в зовнішнє кільце.

ЗДВОЄНИЙ ПОСТРІЛ – виконання двох пострілів за одноразової дії на спусковий механізм під час ведення одиничної стрільби з автоматичної стрілецької зброї.

ЗІП – запасні частини, інструмент, пристосування, що додаються до зброї для її розбирання, збирання, чищення, змашування і незначного ремонту.

ЗІРОЧКА – **1.** Спосіб закриття дульця гільзи мисливського, газового або холостого патрона при його спорядженні; **2.** Деталь, що обертається, із зубчиками різної форми, та забезпечує переміщення стрічки з патронами на один крок.

ЗІСТАВЛЕННЯ – один із прийомів порівняльного дослідження, суть якого полягає в тому, що два порівнюваних об'єкта (зображення таких об'єктів) поміщаються в одному полі зору та ідентифікаційні ознаки в них послідовно вивчаються, в тому числі шляхом порівняння між собою.

ЗНИЖЕННЯ ПАТРОНА – переміщення патрона під час подавання в напрямку до осі каналу ствола.

ЗНОШЕНІСТЬ КАНАЛУ СТВОЛА – зміни поверхні каналу ствола унаслідок дії гарячих порохових газів та снарядів при їх русі каналом ствола під час пострілу.

ЗОВНІШНЯ БАЛІСТИЧНА ТРАЄКТОРІЯ – лінія, за якою рухається центр тяжіння вогнепального снаряда в середовищі польоту після пострілу.

ЗОНДУВАЛЬНИЙ ПАТРОН – патрон призначений для визначення балістичних поправок (швидкості і напрямку вітру) у шарі активної ділянки траєкторії снарядів реактивної артилерії за знесенням свинцевої кулі.

ЗРАЗОК СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ – стрілецька зброя певного виду і системи, конструкція і бойові якості якої відповідають основним тактико-технічним вимогам, що пред'являються до стрілецької зброї під час її розробки і в подальший період (наприклад, 7,62-мм гвинтівка зразка 1891-1930 рр. або револьвер системи Наган зразка 1895 р.).

ЗРИВ КУРКА АБО УДАРНИКА – звільнення зведеного курка чи ударника з бойового взводу без дії стрілка на спускову деталь або без впливу автоспуску на автошептало. Залежно від назви деталі чи пристрою, що звільняються, виділяють: зрив ударника, зрив затвора, зрив рухомої системи.

ЗРІЗ ГІЛЬЗИ – торець з боку відкритої її частини. Нерівності торця гільзи, що відобразились на ведучій частині кулі, можуть бути використані як ознаки для встановлення єдиного цілого патрона (до пострілу) за його роз'єднаними частинами.

ЗРУШЕННЯ ГІЛЬЗИ – попереднє зміщення гільзи під час відмикання затвора для подальшого вилучення її з патронника.

ЗРУШУВАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, що зсовує гільзу чи патрон для полегшення їх вилучення з патронника.

ЗУБЧАТИЙ (ЗІРЧАТИЙ) ЕКСТРАКТОР – деталь револьвера, яка вивільняє одразу всі камори барабану від стріляних гільз.

ЗУПИН ЗАТВОРА СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ – деталь механізму зупину, яка безпосередньо утримує рухому систему чи її окремі елементи в задньому положенні.

ЗУПИНЯЛЬНА ДІЯ КУЛІ – характеристика, що визначає проміжок часу між влученням кулі в живу ціль і втратою цією цілью боєздатності. **ЗУСИЛЛЯ СПУСКУ** – зусилля, яке необхідно прикласти до спускового гачка, щоб спустити ударник або курок з бойового взводу; у деяких моделях спортивної зброї може регулюватися.

I

ІМІТАТОР СТВОЛА – одна з основних частин вихолощеної зброї, виготовлена зі ствола стрілецької вогнепальної зброї шляхом поміщення в його канал нерозбірних та невід'ємних захисних елементів, що запобігають проходженню будь-якого снаряду або його частини.

ІМІТАТОР ШТАТНОГО ПАТРОНУ – експлуатаційний патрон стрілецької зброї, який призначений для перевірки працездатності зброї, не містить порохового заряду і, зазвичай, складається з гільзи, капсуля та снаряду.

ІМІТАЦІЯ СТРІЛЬБИ – відтворення з найбільшою точністю стрільби з вогнепальної зброї, дії всіх її механізмів при перезарядженні, шумових і візуальних ефектів за допомогою менш дорогих, безпечніших і доступніших

матеріалів. Широко використовується при навчально- тренувальній роботі, вченнях військ, маневрах, парадах, церемоніях тощо.

ІММОБІЛІЗАЦІЙНИЙ СНАРЯД – снаряд (куля, шприц тощо), призначений для тимчасового позбавлення тварини можливості рухатися без спричинення їй незворотних ушкоджень.

ІМПУЛЬС ВІДДАЧІ – міра механічної дії зброї при віддачі на плече стрільця, станок, установку. Чисельно дорівнює добутку маси зброї на максимальну швидкість віддачі.

ІНДИВІДУАЛЬНА СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – стрілецька зброя, яку під час стрільби обслуговує один стрілець.

ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ – якісна і кількісна визначеність системи властивостей одиничного матеріального об'єкта, яка обумовлює його відмінність від інших однорідних, подібних об'єктів.

ІНЕРЦІЙНЕ НАКОЛЮВАННЯ – розбиття капсуля-запалювача патрона в результаті інерційного руху бойка, курка або ударника стрілецької зброї.

ІНЕРЦІЙНИЙ ЗАТВОР – поздовжньо-ковзний затвор, не зчеплений зі стволом при пострілі, який одержує вільний рух назад під тиском порохових газів через дно гільзи та вперед силою зворотної пружини. Те саме, що й вільний затвор.

ІНЕРЦІЙНИЙ УДАРНИК – ударник такого типу найчастіше зустрічається в автоматичних пістолетах.

ІНІЦІУЮЧІ ВИБУХОВІ РЕЧОВИНИ – вибухові речовини, які легко займаються від дії полум'я, наколу, удару, тертя.

ІНТЕРСЕПТОР (ПЕРЕХОПЛЮВАЧ) – пристрій, призначений для перехоплення ударника або курка, що вийшов із зачеплення з шепталом із причин, не пов'язаних з дією (натисканням) на спусковий гачок.

ІНФРАЧЕРВОНИЙ ПРИЦІЛ – прицільне пристосування стрілецької зброї, що використовує невидиме для ока інфрачервоне випромінювання, яке випромінюється ціллю або відбите від цілі.

К

КАВІТАЦІЯ – утворення в умовах негативного тиску і схлопування у водному або водонасиченому середовищі вакуумних порожнин.

КАЗЕННА ЧАСТИНА СТВОЛА – задня частина ствола, в якій знаходиться патронник або зарядна камера.

КАЗЕННИЙ ЗРІЗ СТВОЛА – задній торець ствола стрілецької зброї.

КАЗЕННИК – окрема деталь, що закріплюється на казенній частині ствола і призначена для зчеплення його із затвором.

КАЛІБР – величина, що характеризує внутрішній діаметр прямої частини каналу ствола.

КАЛІБР МИСЛИВСЬКОЇ ГЛАДКОСТВОЛЬНОЇ ЗБРОЇ – числова величина, що дорівнює кількості круглих куль (наприклад, 4, 8, 10, 12, 16, 20, 24, 28), які можна виготовити з одного англійського торгового фунта свинцю (453,6 г).

КАЛІБРУВАННЯ – 1. Надання необхідного діаметру спорядженим мисливським патронам з металевою або паперовою гільзою перед їх повторним спорядженням; 2. Інструмент калібрування – калібрувальне кільце.

КАНАВКА КУЛІ – кільцеве поглиблення в донній частині кулі для кріплення її у гільзі.

КАНАВКИ ПАТРОННИКА – невеликі поздовжні або гвинтові поглиблення різної довжини та форми на стінках патронника, призначені для зміни умов тертя між стінками гільзи та патронника.

КАНАВКИ РЕВЕЛЛІ – поздовжні канавки патронника, що виходять по довжині за дульце гільзи, та які призначені для зменшення тертя та полегшення витягання гільзи з патронника; вперше запропоновані італійським зброярем Ревеллі.

КАНАЛ СТВОЛА – внутрішня частина ствола від дульного до казенного зрізу. Канал нарізного ствола включає патронник, кульний вхід і напрямну (нарізну) його частину. Канали стволів різних зразків зброї за будовою приблизно однакові й відрізняються лише контурами патронника, калібром та кількістю нарізів, а в гладкоствольній зброї – дульним звуженням.

КАПСАЩИН – кристалічна порошкоподібна речовина дратівної дії, жовто-коричневого кольору, якою споряджаються газові патрони. Під час пострілу, за рахунок дії високої температури згоряння металювого заряду та тиску, трансформується з кристалічного у газоподібний стан.

КАПСУЛЬ – пристрій (конструктивний елемент патрона, снаряда тощо), призначений для запалювання основного порохового заряду або для порушення детонації розривних зарядів.

КАПСУЛЬ «ЖЕВЕЛО» («БОКСЕР») – тип закритого капсуля- запалювача, що має у своїй конструкції невелику гільзочку, на дно якої поміщається капсуль ударної дії.

КАПСУЛЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО БОЮ («ЦЕНТРОБІЙ») – тип відкритого капсуля-запалювача ударної дії, у вигляді невеликого стаканчика, на дні якого поміщається ударний склад.

КАПСУЛЬ-ЗАПАЛЮВАЧ – металевий (частіше латунний) ковпачок, на дні якого запресований ударний склад, закритий фольгою.

КАПСУЛЬНА ЗБРОЯ – вогнепальна зброя, що заряджається з дула, в якій на брандтрубку або запалювальний стрижень поміщається капсуль- запалювач ударної дії.

КАПСУЛЬНЕ ГНІЗДО ГІЛЬЗИ – поглиблення циліндричної форми в донній частині гільзи для розміщення капсуля-запалювача; у ньому є один або два затравочні отвори для проникнення променя полум'я до гільзи з метою підпалу порохового заряду, що знаходиться в середині.

КАРАБІН – гвинтівка, укорочена з метою зменшення маси і для зручності поводження з нею.

КАРТЕЧ – 1. Крупний мисливський шріт діаметром від 5,25 до 10 мм;

2. Чавунні або свинцеві кулі різних розмірів і форм, що застосовувалися для спорядження артилерійських снарядів.

КАРТИННА ПЛОЩИНА ПРИ СТРІЛЬБІ – площина, перпендикулярна до площини стрільби зі стрілецької зброї. Зазвичай, розглядають вертикальну і горизонтальну картинні площини.

КВАРТПЛЕТ – чотири послідовні постріли з автомата по чотирьох різних цілях.

КЕРНЕННЯ – спосіб жорсткого кріплення кулі з гільзою за допомогою 2-3 точкових поглиблень, нанесених одночасно на дульце (корпус) гільзи і кулю спеціальним інструментом – керном.

КИШЕНЬКА ГІЛЬЗИ – частина зарядної камери, утворена фланцем гільзи спортивного (мисливського) патрона, призначена для розміщення запалювального складу всередині периметру донної частини гільзи.

КІЛЬЦЕВИЙ ДИСТАНЦІЙНИЙ ПРИЦІЛ – приціл, що має

передній візир з чотирьох концентричних кілець, задній діоптрчний візир та дистанційну лінійку. Застосовуються такі приціли при стрільбі по повітряних цілях з великокаліберних кулеметів.

КІЛЬЦЕВИЙ ПРИЦІЛ – різновид закритих прицілів, які схожі за конструкцією з відкритими, але цілик являє собою кільце, а не проріз, як у відкритих. Мушка тонка, часто по краях обрамлена кільцем або напівкільцем для зручності прицілювання.

КІНЕТИЧНА ЕНЕРГІЯ СНАРЯДА – механічна енергія рухомого твердого тіла – снаряда (кулі). Визначається кінетична енергія снаряда (E , Дж) за формулою: $E = mv^2/2$, де m – маса кулі, v – швидкість.

КІПТЯВА ПОСТРІЛУ – сукупність речовин (продукти згорання порохового заряду, мастила, частинок металу оболонок і осердя куль, гільз, залишків складу капсулів-запалювачів), які відкладаються на поверхні об'єкту при його ураженні зі стрілецької вогнепальної зброї з близької відстані.

КЛАС ЗБРОЇ – група зразків стрілецької зброї, об'єднаних певною стійкою ознакою, наприклад, вогнепальна зброя, автоматика якої працює за рахунок відведення частини порохових газів з каналу ствола.

КЛАСИФІКАЦІЙНА ОЗНАКА – вираження властивості певної групи об'єктів, що дозволяє відрізнити цю групу об'єктів (визначену множини) від інших груп (множини).

КЛЕЙМО – умовні знаки у вигляді букв, цифр, малюнків, що наносяться на деталі зброї та патронів, і що дають уявлення про завод-виробник, рік випуску, партію, деякі конструктивні особливості, призначення тощо; найчастіше наносяться на казенну частину ствола або на донну частину гільзи.

КЛИНОВИЙ ЗАТВОР – затвор стрілецької зброї у формі клину, що забезпечує відкривання і закривання каналу ствола шляхом поступального руху затвора перпендикулярно осі ствола (вертикально або горизонтально).

КЛШ – вузький змінний циліндр з камерами для куль. Є пристроєм живлення для револьверних систем пневматики.

КЛЮЧ ЗАТВОРА – деталь мисливської рушниці, розташована зверху або знизу колодки, призначена для відкривання стволів.

КОБУРА – невелика сумка, чохол, футляр для носіння пістолета чи револьвера на поясному ремені або під рукою.

КОВАДЛО ГІЛЬЗИ – виступ в центрі гнізда капсуля гільзи, призначений для запалювання ударного складу капсуля-запалювача при ударі по ньому бойка.

КОВЗНИЙ (ПОЗДОВЖНЬО-КОВЗНИЙ) ЗАТВОР – затвор, який в процесі відкриття і закриття рухається уздовж осі каналу ствола.

КОЕФІЦІЄНТ ФОРМИ СНАРЯДА – відношення величини опору повітря руху снаряда (кулі) до величини опору снаряда, прийнятого за еталон. Кожному еталону опору повітря відповідає своє значення коефіцієнта форми.

КОЖУХ СТВОЛА – деталь або їх сукупність, що захищають ствол і рухомі частини ствола з коробкою від зовнішнього впливу, а також оберігають стрілку від опіків і ударів.

КОЛЕСО ГРИФІТА – прилад для визначення розтягнутості снопа шроту, у вигляді вертикально встановленого колеса, що обертається на основі, діаметром 3,6 м, окружна швидкість якого 60 м/с; у нижній частині основи в

броньовій стінці зроблений отвір діаметром 76,2 см (діаметр стандартної мішені), в який і проводиться стрільба шротом.

КОЛЕСЦОВИЙ ЗАМОК – іскровий замок, створений на початку XVI століття, що забезпечував отримання іскри для запалювання пороху на полиці за рахунок обертання колеса з насічкою під дією пружини; іскра виникала від тертя колеса по кременю.

КОЛІМАТОРНИЙ ПРИЦІЛ – тип прицілів, які призначені для застосування в тих випадках, коли необхідно мати можливість швидкого переміщення голови та очей стрільця, не втрачаючи з поля зору прицільнумарку та ціль.

КОМБІНОВАНА ДІЯ КУЛІ – ушкоджуюча дія кулі спеціального призначення, яка поєднує окрім основної ударної (механічної), ще й термічну та хімічну дію.

КОМБІНОВАНА РУШНИЦЯ – мисливська двоствольна або багатоствольна рушниця, у якої крім гладкого ствола (стволів) є нарізний ствол (стволи).

КОМБІНОВАНА СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – стрілецька зброя, що має стволи як з нарізними, так і з гладкими каналами.

КОМОЦЯ – струс, вид механічної ушкоджуючої дії.

КОМПАКТНА ДІЯ ШРОТУ – вид механічної дії, при якій снаряд шроту діє як єдиний уражаючий елемент.

КОМПРЕСОР – пристрій в пневматичній зброї у вигляді резервуара, в якому перед пострілом стискається повітря, необхідне для викидання кулі зі ствола пневматичної зброї чи конструктивно схожих з нею виробів.

КОНІЧНА ГІЛЬЗА – гільза, що має форму зрізаного конуса.

КОНКРЕТНА ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ ОЗНАКА – відображення

певної властивості об'єкта, що виділяється експертом в процесі його дослідження і використовується для порівняння об'єктів при встановленні групової приналежності та індивідуальної ідентифікації зразка зброї.

КОНСЕРВАЦІЯ ЗБРОЇ – сукупність заходів, направлених на забезпечення тривалого збереження стрілецької зброї в умовах складів, арсеналів тощо.

КОНСТРУКТИВНО СХОЖІ З ПНЕВМАТИЧНОЮ ЗБРОЄЮ

ВИРОБИ – пневматичні гвинтівки, пістолети і револьвери калібру 4,5 мм та калібру понад 4,5 мм зі швидкістю польоту кулі менше 100 метрів на секунду, в яких куля приводиться в рух за рахунок стисненого газу.

КОНТАКТНА ШВИДКІСТЬ – швидкість снаряда безпосередньо біля самої мішені.

КОНТЕЙНЕР – елемент спорядження газового або шротового патрону, в якому зберігається речовина дратівної дії або шріт (картеч).

КОНТУЗІЯ (УДАР) – ударна дія, що характеризується імпульсною односторонньою механічною дією.

КОРДИТИ – порохи, отримані з суміші піроксиліну та нітрогліцерину на змішаному розчиннику.

КОРОБ – деталь або конструктивно поєднані деталі стрілецької зброї, усередині яких поміщається ствольна чи затворна коробка.

КОРОБЧАТИЙ ЗАМОК – ударно-спусковий механізм, розташований усередині коробки або рушничної колодки. Використовується в мисливських рушницях.

КОРОБЧАТИЙ МАГАЗИН – магазин у вигляді подовженої або зігнутої коробки прямокутного перетину, в якій патрони розташовані в один або два ряди (наприклад, в автоматі Калашникова).

КОРОЗІЯ СТВОЛІВ – механічне зношування стволів стрілецької зброї внаслідок тривалого використання або недбалого зберігання в неналежних умовах.

КОРОТКИЙ ХІД СТВОЛА – відквіт ствола стрілецької зброї на відстань, меншу довжини патрону.

КОРОТКОСТВОЛЬНА ВОГНЕПАЛЬНА СТРЕЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – стрілецька зброя з довжиною ствола до 160 мм.

КОРОТКОСТВОЛЬНІ ПРИСТРОЇ ДЛЯ ВІДСТРІЛУ ПАТРОНІВ

НЕСМЕРТЕЛЬНОЇ ДІЇ – пістолети або револьвери, конструктивно призначені та технічно придатні для відстрілу патронів несмертельної дії, застосування яких у визначений спосіб дозволяє на певний час нейтралізувати людину або тварину при цьому виключаючи летальні наслідки або нанесення ним незворотних тілесних ушкоджень.

КОРПУС ГІЛЬЗИ – частина гільзи від схилу гільзи або, якщо його немає, від зрізу гільзи до проточки гільзи чи фланця гільзи. Для патрона з неметалевою гільзою – частина гільзи від зрізу гільзи до основи гільзи.

КРАБ – ланка розсипної стрічки.

КРАНОВИЙ ЗАТВОР – затвор стрілецької зброї, що забезпечує відкривання та закривання каналу ствола шляхом обертання навколо своєї осі.

КРІПЛЕННЯ КУЛІ В ГІЛЬЗІ – таке кріплення може проводитись у такий спосіб: а) суцільний обтиск, який досягається тугою посадкою кулі в гільзу

(патрон до ПМ); б) обтиск дульця (проміжний патрон зр. 1943 р.); в) одинарний або подвійний кільцевий обтиск (Вінчестер .45); г) сегментний обтиск (патрон до гвинтівки Манліхера калібру 8 мм); д) дво- або трьоточечне кернення (патрон до ПСМ, ТТ, Наган, «Парабелум» калібру 7,65 мм); є) закачування кромки дульця (цільовий патрон

«Екстра»).

КРОК НАРІЗУ – відстань по осі напрямної частини каналу нарізного ствола стрілецької зброї, на якій наріз робить або може зробити один оберт.

КРУГЛИЙ МАГАЗИН – магазин стрілецької зброї, в якій патрони при подачі переміщаються по колу.

КРУГЛИЙ СТЕНД – частина стрільбища, призначена для спортивної і тренувальної стрільби шротом по літаючим мішеням (тарілочкам); являє собою частину кола радіусом 19,2 м, обмежену хордою завдовжки 36,8 м; по краях хорди розташовуються дві «вежі» (низька і висока) для металевих машинок, а на дузі знаходиться сім стрілецьких місць.

КРУПНИЙ КАЛІБР – калібр стрілецької нарізної зброї від 9,0 до 14,5 мм.

КРУПНОКАЛІБЕРНА ЗБРОЯ – зброя крупного калібру.

КРУТИЗНА НАРІЗУ – кут нахилу нарізу до осі ствола.

КРЮК ЗАТИЛЬНИКА – частина затильника прикладу або окрема деталь, призначена для фіксації зброї передпліччям стрільця.

КУЛЕМЕТ – стрілецька автоматична зброя, що встановлюється при стрільбі на спеціально сконструйованій для неї основі або підтримується сошками і призначена для тривалого безперервного вогню.

КУЛЕУЛОВЛЮВАЧ – пристрій в тирах, стрільбищах, дослідницьких і навчальних лабораторіях, призначений для уловлювання або перехоплення елементів, що метаються, при стрільбі.

КУЛЕ-ШРОВОТА СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – двоствольна або багатоствольна стрілецька зброя, що має ствол або стволи, призначені для стрільби кулею, і ствол або стволи для стрільби шротом чи картечю.

КУЛЯ – металевий елемент, призначений для стрільби з бойової, мисливської, спортивної або інших видів стрілецької зброї, що викидається з каналу ствола так, що через поперечний перетин каналу ствола при пострілі проходить тільки один такий елемент.

КУЛЯ ДЛЯ ПНЕВМАТИЧНОЇ ЗБРОЇ – металевий елемент, призначений для стрільби з пневматичної зброї.

КУЛЯ ДУМ-ДУМ – виготовлена заводським (промисловим) способом

напівоболонкова куля або ж перероблена кустарним способом звичайна, повністю оболонкова куля з дещо надпиляною механічним шляхом оболонкою, яка легко розривається (сильно деформується) або сплющується при влученні в м'які тканини тіла людини чи тварини.

КУЛЯ З КОНТРОЛЬОВАНОЮ БАЛІСТИКОЮ – спеціальна куля, що складається з носової частини, оболонки і шротового наповнювача.

КУЛЯ КОМБІНОВАНОЇ ДІЇ – спеціальна куля, призначена для одночасного виконання різного виду уражаючих дій.

КУЛЬОВА СТРЕЛЬЦЬКА ЗБРОЯ – стрілецька зброя, призначена для стрільби кулею.

КУЛЬОВА СТРІЛЬБА – один з видів стрілецького спорту, у якому стрільба проводиться з пневматичних (4,5 мм), малокаліберних (5,6 мм) та великокаліберних (7,62 мм для гвинтівок і 7,62-9,65 мм для пістолетів) гвинтівок та пістолетів кулею. Вона поділяється на стрільбу з пістолета, гвинтівки, стрільбу з гвинтівки по рухомій мішені та полягає у виконанні певних вправ.

КУЛЬОВИЙ ВХІД – елемент напрямної частини каналу ствола, що прилягає до патронника та призначений для поступового врізання кулі в нарізи каналу ствола та надання кулі правильного первинного напрямку.

КУПЧАСТІСТЬ БОЮ – якісний показник величини природного розсіювання куль, шроту, характерний для певних систем, зразків, моделей, а також для конкретного екземпляра зброї.

КУПЧАСТІСТЬ СТРІЛЬБИ – ступінь групування пробоїн навколо середньої точки влучення при правильному виконанні прийомів стрільби в конкретних умовах (бойових, навчальних, спортивних); залежить не тільки від зброї, але і від ступеня підготовленості стрілка і його уміння володіти зброєю.

КУРКОВА МИСЛИВСЬКА РУШНИЦЯ – рушниця із зовнішнім розташуванням курка (курків), що зводиться вручну натисненням на його спицю.

КУРКОВИЙ МЕХАНІЗМ – ударний механізм стрілецької зброї, в якій частина деталей, зокрема курок з бойовою пружиною, розміщені поза затвором і не супроводжують затвор і раму затвора в їх русі.

КУРОК – деталь куркового та курково-ударникового ударного механізму стрілецької зброї, що передає енергію пружини безпосередньо капсулю-запалювачу або ж ударнику чи бійку.

КУТ ВІЛЬОТУ СНАРЯДА – кут, утворений лінією піднесення і лінією кидання. Якщо лінія кидання проходить вище за лінію піднесення, вважається позитивним (+), якщо нижче – негативним (-).

КУТ ЗУСТРІЧІ – кут, утворений дотичною до траєкторії польоту снаряда (кулі) та дотичною до поверхні цілі (об'єкта ураження) в точці влучення. За кут зустрічі приймається менший з суміжних кутів.

КУТ КИДАННЯ – кут між лінією кидання і горизонтом зброї.

КУТ МІСЦЯ ЦІЛІ – кут між лінією цілі та горизонтом зброї.

КУТ ПАДІННЯ – кут, утворений горизонтом зброї та дотичною до траєкторії польоту снаряда в точці падіння.

КУТ ПІДНЕСЕННЯ – кут між лінією піднесення та горизонтом зброї.

КУТ ПРИЦІЛЮВАННЯ – кут у вертикальній площині між лінією піднесення і лінією прицілювання.

КУТ СХИЛЕННЯ – кут між лінією схилення та горизонтом зброї.

Л

ЛАЗЕРНИЙ ДАЛЕКОМІР – пристрій, що складається з імпульсного лазера і детектора випромінювання.

ЛАЗЕРНИЙ ПРИЦІЛ (ЦІЛЕПОКАЖЧИК) – пристрій, який створює лазерний промінь невеликої потужності, що направляється у бік супротивника і створює світлову мітку в точці передбачуваного влучення.

ЛАФЕТ – нижня частина кулеметної установки або артилерійського знаряддя з колісним ходом, на якій встановлюється власне установка або знаряддя з пристроями противідкатів і механізмами наведення.

ЛЕГКОУСУВНА ЗАТРИМКА – затримка, яку усувають перезарядженням.

ЛЕЙНЕР – тонкостінна металева трубка з нарізами та патронником, що вставляється із зазором в зовнішню трубку (ствол) з метою підвищення живучості зброї за рахунок можливості зміни лейнера.

ЛІНІЯ – міра довжини, що дорівнює одній десятій частині дюйма (2,54 мм); до переходу на метричну систему використовувалася в Росії як міра калібру, з чим пов'язана, наприклад, назва «Трьохлінійна гвинтівка» для гвинтівки калібру 7,62 мм.

ЛІНІЯ КИДАННЯ – пряма, що є продовженням осі каналу ствола у момент вильоту снаряда.

ЛІНІЯ ПІДНЕСЕННЯ – пряма, що є продовженням осі каналу ствола, наведеної зброї перед пострілом.

ЛІНІЯ ПРИЦІЛЮВАННЯ – пряма, проведена від ока стрільця через середину прорізу на рівні гривки прицілу або через центр діоптра та через

вершину мушки чи центр отвору круглої мушки в точку прицілювання.

ЛІНІЯ СХИЛЕННЯ – пряма, що є продовженням осі каналу ствола, наведеної в точку, розташовану нижче ніж горизонт зброї.

ЛІНІЯ ЦІЛІ – пряма, що сполучає точку вильоту з точкою цілі.

ЛОБОВИЙ ОПІР – одна зі складових вектора аеродинамічної сили опору металюного елемента, при польоті його в повітрі, яка завжди направлена убік, протилежний вектору швидкості.

ЛОКАЛІЗАТОР – дульний пристрій, що забезпечує вихід порохових газів за межі стрілецької зброї в заданому напрямку.

ЛОТОК – деталь або пристрій сферичноподібного перетину, призначений в подавальному механізмі для напрямку руху патрона при досиланні його в патронник.

М

МАГАЗИН СТІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ – пристрій стрілецької зброї, забезпечений подавальним механізмом та призначений для розміщення патронів, їх переміщення і забезпечення направленного руху при досиланні в патронник.

МАГАЗИН СТІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ З ШАХОВИМ

РОЗТАШУВАННЯМ ПАТРОНІВ – багаторядний магазин стрілецької зброї, в якому кожен ряд патронів зміщений щодо сусіднього ряду.

МАГАЗИННА ГВИНТІВКА – неавтоматична гвинтівка з магазином.

МАГАЗИННЕ ПОДАВАННЯ – подавання патронів стрілецької зброї, розміщених у магазині.

МАГАЗИННИЙ ЗАПОБІЖНИК – автоматичний запобіжник, який замикає ударний механізм пістолета при вийнятому магазині. Ця система розроблялася для того, щоб запобігти численним випадкам, коли при вийнятому магазині в патроннику залишався патрон, який і вистрілював при спробі розібрати зброю.

МАГАЗИННИЙ ЗНІМАЧ – деталь магазину, що змінює напрямок переміщення патронів у магазині під час подавання.

МАГНІФІКАТОР – оптичний прилад, аналогічний оптичному прицілу з невеликим збільшенням, але без прицільної сітки, замість якої використовується мітка коліматора, який також встановлюється на стрілецькій зброї попереду магніфікатора. Магніфікатор і коліматор розташовують на одній осі.

МАГНУМ – патрон підвищеної потужності, в порівнянні зі звичайним

патроном того самого калібру (лат. Magnum, від magnus – великий). Так само зброя, призначена під патрон даного типу відповідно з посиленням стволом (патронником).

МАКЕТИ ЗБРОЇ МАСОГАБАРИТНІ – конструктивно подібні до вогнепальної зброї виробу, призначені для колекціонування та експонування фізичними та юридичними особами, які спеціально виготовлені з вогнепальної стрілецької зброї згідно з технічною документацією шляхом внесення до конструкції її основних частин та механізмів змін, що виключають здійснення пострілу.

МАКСИМАЛЬНИЙ ТИСК (P_{max}) – найбільший тиск газів в каналі ствола.

МАЛИЙ КАЛІБР – калібр стрілецької нарізної зброї до 6,5 мм.

МАЛОКАЛІБЕРНА ЗБРОЯ – зброя малого калібру.

МАНЖЕТА – герметизуючий ущільнювач (в пневматиці найчастіше ущільнювач на робочій поверхні поршня пружинно-поршневої пневматики).

МАРКУВАЛЬНІ ПОЗНАЧЕННЯ – букви, цифри, умовні знаки, написи на стрілецькій зброї та патронах.

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ – різноманітні об'єкти, в тому числі зі слідами вогнепальної зброї, їх зображення, а також відомості, що містяться в друкованих та електронних інформаційно-довідкових виданнях, якими користуються експерти при проведенні ідентифікаційних та інших судово-балістичних досліджень.

МЕТАЛЬНИЙ ЕЛЕМЕНТ – частина патрона (напр., куля, шріт, картеч), що вилітає під час пострілу з каналу ствола, призначена для ураження цілей, а також для позначення місцезнаходження цілей.

МЕХАНІЗМ ВИДАЛЕННЯ ГІЛЬЗ – механізм стрілецької зброї, призначений для вилучення (екстракції) стріляних гільз або нестріляних патронів з патронника і видалення їх за межі зброї (ежекції).

МЕХАНІЗМ ВІДМИКАННЯ – механізм стрілецької зброї, що забезпечує розчеплення затвора зі стволом або ствольною коробкою після пострілу.

МЕХАНІЗМ ЗАМИКАННЯ – сукупність деталей для зчеплення затвора зі стволом (ствольною коробкою) перед пострілом.

МЕХАНІЗМ ЗАТРИМКИ ЗАТВОРА – механізм стрілецької зброї, що забезпечує утримання рухомої системи або окремих її елементів від руху вперед після того, як будуть витрачені патрони в магазині.

МЕХАНІЗМ ЗНИЖЕННЯ ПАТРОНУ – механізм стрілецької зброї, що переміщує патрон під час його подавання до осі каналу ствола.

МЕХАНІЗМ ЗУПИНУ ЗАТВОРА – механізм стрілецької зброї, який забезпечує утримання рухомої системи або її окремих елементів у задньому положенні після витрачення усіх патронів у магазині.

МЕХАНІЗМ НАВЕДЕННЯ – механізм, що забезпечує надання стволу необхідного положення в процесі прицілювання. Виділяють механізм горизонтального і вертикального наведення.

МЕХАНІЗМ ПЕРЕЗАРЯДЖАННЯ – механізм стрілецької зброї, що забезпечує її перезарядження без здійснення пострілу.

МЕХАНІЗМ СТРАГУВАННЯ – механізм стрілецької зброї, що зрушує гільзу або патрон для полегшення їх витягування з патронника.

МЕХАНІЗМ УТВОРЕННЯ ВОГНЕПАЛЬНОГО ПОШКОДЖЕННЯ – процес, взаємодії одного або декількох ушкоджуючих чинників пострілу та ушкодженої частини предмета або тіла, що призводить до виникнення вогнепального пошкодження (поранення) та відбувається під впливом умов навколишнього середовища й залежить від властивостей предмета чи організму.

МЕХАНІЧНИЙ ПРИЦІЛ – прицільне пристосування стрілецької зброї, що складається з переднього і заднього візирів – мушки та цілика.

МИСЛИВСЬКА ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – це зброя з гладкими, нарізними або комбінованими каналами стволів, в якій використовується кінетична енергія згоряння пороху для кидання одиничного або множинного снаряда і яка призначена для ураження тварин і птахів під час спортивного, аматорського чи промислового полювання.

МИСЛИВСЬКА ГВИНТІВКА – гвинтівка малого та середнього калібру (5,6-9 мм), призначена для спортивного, аматорського чи промислового полювання.

МИСЛИВСЬКА РУШНИЦЯ – рушниця, призначена для стрільби на полюванні шротом (картечню) або спеціальними мисливськими кулями.

МИСЛИВСЬКИЙ КАРАБІН – гладкоствольна, нарізна або комбінована мисливська рушниця з укороченим стволом.

МИСЛИВСЬКИЙ ПАТРОН – патрон, призначений для промислового або аматорського полювання.

МИСЛИВСЬКІ КУЛІ – кулі, призначені для стрільби з гладкоствольних мисливських рушниць по крупному звіру.

МІДЕЛЬ КУЛІ – найбільша площа поперечного перетину кулі.

МІКРОМЕТРИЧНЕ НАСТРОЮВАННЯ – спортивний вид настроювання

відкритого прицілу, де при обертанні мікрометричного гвинта на одну поділку середня точка влучення зміщується на відому величину (при певній дистанції стрільби).

МІНУТА – одиниця плоского кута, що широко використовується у збройовій промисловості та стрілецькій справі, особливо в снайперській.

МІРАЖ – явище, що виникає за інтенсивної стрільби, коли над розжареними стволами утворюються помітні висхідні потоки розрядженого повітря.

МІРКА – металевий стаканчик з ручкою та діленнями для вимірювання заряду пороху або снаряда шроту при ручному спорядженні мисливських патронів.

МІСТКІСТЬ МАГАЗИНУ – максимальна кількість патронів, на яку розраховано конструкцію магазину.

МІШЕНЬ – 1. Ціль, по якій ведеться стрільба в бойових умовах абона полюванні; 2. Штучна ціль, по якій ведеться стрільба в спеціальних умовах тиру, полігону, навчального центру для набуття навиків володіння зброєю, тренування, змагань, а також для визначення купчастості або влучності та приведення зброї до нормального бою; може бути рухомою або нерухомою, у вигляді концентричних кругів, силуетів, тарілочок.

МОДЕЛЬ СТІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ – стрілецька зброя певного виду та системи, яка відрізняється від іншої зброї цього самого виду і системи конструктивним виконанням (удосконаленням) окремих частин та механізмів, зовнішнім оформленням тощо.

МОМЕНТ ВІЛЬОТУ – момент, в який елемент, що метається, повністю виходить за дульний зріз ствола стрілецької зброї.

МОНТАЖНИЙ (БУДІВЕЛЬНИЙ) ПІСТОЛЕТ – пістолет,

призначений для забивання в будівельні конструкції цвяхів, дюбелів та інших деталей із застосуванням монтажних патронів.

МУЗЕЙНА ЗБРОЯ – зброя, яка спеціально приведена в непридатний до стрільби стан шляхом свердлення отвору діаметром не менше 5 мм у казенній частині ствола та вилучення чи спилування бойка.

МУФТА ХОЛОСТОЇ СТІЛЬБИ – циліндрична втулка з калібрувальним отвором, яка накручується на дульну частину ствола для створення при холостій стрільбі повного ефекту пострілу та роботи автоматики.

МУШКА – деталь механічного прицільного пристрою стрілецької зброї у вигляді циліндрика або кільця. Розміщується на дульній частині ствола та призначена для надання правильного положення ствола стрілецької зброї при його наведенні на ціль.

Н

НАВЕДЕННЯ – надання ствола зброї (вручну або за допомогою механізмів) положення в просторі, потрібного для виконання стрільби.

НАВЧАЛЬНА ЗБРОЯ – зброя, яка спеціально приведена в непридатний до стрільби стан, призначена для вивчення її будови та навчання правилам поводження зі зброєю (розбирання та складання, заряджання та розрядження, виконання стройових прийомів зі зброєю).

НАВЧАЛЬНИЙ ПАТРОН – патрон, що не має порохового заряду, ударного складу, призначений для навчання прийомам поводження зі зброєю (заряджання, розряджання).

НАВЧАЛЬНО-РОЗРІЗНА ЗБРОЯ – зброя, яка спеціально приведена в непридатний до стрільби стан, основні деталі якої мають спеціально виконані вирізи, призначені для забезпечення наочності при вивченні порядку взаємодії деталей та вузлів.

НАГАР ПОРОХОВИЙ – тверді продукти згорання пороху, ударного складу та інших речовин, що осідають на поверхні каналу ствола та пов'язаних з ним деталей (напр., затвора).

НАГЕЛЬ – спеціальний металевий болт, зміцнюючий цівку гвинтівкової ложі, який є опорою для ствольної коробки при віддачі під час пострілу.

НАДІЙНІСТЬ ЗБРОЇ – властивість зброї, що полягає в її здатності зберігати свої функції та технічні характеристики в будь-яких умовах експлуатації протягом встановленого терміну служби.

НАДІЙНІСТЬ СТРІЛЬБИ – вірогідність виконання поставленого бойового завдання за певних умов стрільби.

НАДКАЛІБЕРНИЙ СНАРЯД – снаряд, калібр якого більше калібру зброї.

НАДМІРНИЙ ТИСК – різниця між абсолютним тиском газів і атмосферним тиском.

НАДУЛЬНИК – вантаж у вигляді потовщення на кінці ствола для кращого балансу гвинтівки.

НАКАТ – повернення стрілецької зброї після відкочування в положення, у якому вона була перед початком відкату.

НАКИДНА (СТРЕМІННА) ЗАЩИПКА – пристрій для надійного зчеплення верхньої перемички рамки з її щитком у револьверах зі стволом, що опускається на шарнірі.

НАКИДНЕ ПРИЦІЛЬНЕ ПРИСТОСУВАННЯ – випромінюючий світло пристрій стрілецької зброї, що вбудований або приєднується до прицілу, і

виконує функції прицільного пристосування в умовах обмеженої оглядовості.

НАКЛАДЕННЯ – один із прийомів порівняльного дослідження, суть якого полягає в одночасному вивченні зображень двох порівнюваних об'єктів, накладених одне на інше, шляхом їх аналізу на проти світла.

НАКІНЕЧНИК КУЛІ – деталь, що додає вершині спеціальних куль необхідний зовнішній контур. Покращує коефіцієнт форми снаряда. Виготовляється, в основному, з легких металів і сплавів, пластмас.

НАМУШНИК – захисна деталь, що оберігає мушку від випадкових ударів і пошкоджень при поводженні зі зброєю в складних умовах її експлуатації.

НАПІВАВТОМАТИЧНА (САМОЗАРЯДНА) ЗБРОЯ – вогнепальна

зброя, в якій частина операцій з підготовки пострілу (напр., відкриття затвора, викидання гільзи) відбувається за рахунок енергії порохових газів, а частина операцій (напр., заряджання патронів, закривання затвора), здійснюються стрільцем вручну.

НАПІВВІЛЬНИЙ ВІДКАТ ЗАТВОРА – відкат затвора стрілецької зброї, що зустрічає опір при русі назад за рахунок зв'язку зі ствольною коробкою.

НАПІВВІЛЬНИЙ ЗАТВОР – поздовжньо-ковзний затвор (незчеплений з нерухомим стволом), відхід якого назад при пострілі сповільнюється за рахунок особливостей його будови або за рахунок спеціального механізму.

НАПІВБОЛОНКОВА КУЛЯ – куля, осердя якої поміщене в оболонку, що повністю або частково залишає відкритою головну частину кулі, чим забезпечується більший уражаючий ефект унаслідок деформації оголеної частини кулі при влученні в живу тканину.

НАПІВБОЛОНКОВА КУЛЯ З ЕКСПАНСИВНОЮ ВІЙМКОЮ – улаштована так само, як і напівоболонкова, але в носовій частині є виїмка для збільшення зупиняючого ефекту.

НАПІВОРТОПЕДИЧНЕ РУКІВ'Я – пістолетне руків'я, з підвищеною площею контакту з кистю руки стрілка.

НАПІВФЛАНЦЕВІ ПАТРОНИ – патрони, що мають проточку, як у безфланцевих, але денце гільзи має дещо більший діаметр, ніж її основа.

НАПІВЧОК – дульне звуження в гладкому стволі мисливських рушниць з перепадом діаметрів 0,5 мм.

НАПРАВЛЯЮЧИЙ СТРИЖЕНЬ – стрижень, що входить в циліндричну гвинтову пружину і перешкоджає її вигину при розтягуванні та стисненні.

НАПРАВЛЯЮЧІ ЗАТВОРА – спеціальні виступи та пази в ствольній коробці, що забезпечують необхідний напрямок руху затвора.

НАПРАВЛЯЮЧІ СТВОЛА – спеціальні виступи та пази в ствольній коробці, що забезпечують необхідний напрямок руху ствола.

НАПРЯМНА ЧАСТИНА КАНАЛУ СТВОЛА – частина каналу ствола стрілецької зброї, призначена для спрямування руху елемента, що метається, і обмежена кульовим входом і дульним зрізом.

НАПРЯМОК ПОСТРІЛУ – положення площини траєкторії польоту снаряда (кулі) в просторі відносно сторін світу або яких-небудь орієнтирів на місці події.

НАПРЯМОК РАНЕВОГО КАНАЛУ – відрізок лінії, що з'єднує вхідну та вихідну вогнепальні рани, і відображає напрямок руху снаряда в процесі утворення раневого каналу.

НАРІЗ – спеціальні канавки на внутрішній поверхні каналу ствола, виконані за гвинтовою лінією і призначені для надання снаряду (кулі) обертального руху для забезпечення його стійкого польоту на траєкторії.

НАРІЗ ПОСТІЙНОЇ КРУТИЗНИ – гвинтовий наріз із постійним кутом нахилу по всій довжині нарізної частини.

НАРІЗ ПРОГРЕСИВНОЇ КРУТИЗНИ – гвинтовий наріз із змінним кутом нахилу.

НАРІЗКА – 1. Технологічна операція створення нарізів в каналі ствола; 2. Сукупність нарізів в стволі. У стрілецькій зброї в різний час і з різних причин застосовувалися різні профілі нарізів: прямокутний, трапецієподібний, сегментний, округлений та комбінований.

НАРІЗНА ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – стрілецька зброя, що має ствол або стволи тільки з нарізними каналами.

НАРІЗНИЙ СТВОЛ – ствол стрілецької зброї, у якому напрямна частина каналу ствола має нарізи, які надають кулі обертального руху.

НЕАВТОМАТИЧНА ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – зброя, в якій енергія порохових газів використовується тільки для надання снаряду (кулі) руху, а всі операції перезарядження виконуються за рахунок мускульної енергії стрільця.

НЕВІДОКРЕМЛЮВАНИЙ МАГАЗИН – магазин стрілецької зброї, конструкцією якого передбачено його спорядження патронами без його відділення від стрілецької зброї.

НЕЙТРАЛІЗОВАНА ЗБРОЯ – стрілецька зброя будь-якої моделі, яка з дотриманням вимог відповідних стандартів або технічних умов спеціально приведена на заводах-виробниках чи у спеціалізованих майстернях з ремонту

зброї в непридатний для стрільби стан.

НЕМЕТАЛІЧНА ГІЛЬЗА – комбінована гільза, корпус якої виготовлений з паперу або пластмаси, а донна частина з металу.

НЕПОВНЕ РОЗБИРАННЯ – від'єднання від стрілецької зброї окремих одиниць і деталей, що виконується, зазвичай, без застосування інструменту та пристосування для чищення та змащення стрілецької зброї.

НЕРУХОМИЙ ЗАТВОР – затвор, нерухомий щодо затворної коробки; для закривання ствола перед пострілом останній повинен у

певний спосіб переміщатися (напр., обертатися, поздовжньо ковзати).

НЕСПРАВНІСТЬ ЗБРОЇ – стан зброї промислового чи кустарного виробництва при якому її деталі, вузли чи механізми функціонують з порушенням порядку, передбаченого для зброї даного типу, моделі, зразка.

НЕСТАНДАРТНА ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ – зброя, що не

відповідає зброї стандартних видів за деякими показниками, але дозволяє її типізувати за окремими характеристиками та виділити певні види й різновиди, наприклад, обрізи рушниць, гвинтівок тощо.

НИЖНЯ ЛІЧИНКА – пластина, що кріпиться до низу колодки і шийки прикладу мисливської рушниці, – основа для збирання спускового механізму, монтажу запобіжної скоби і з'єднання шийки прикладу з хвостовиком колодки.

НИЗХІДНА ГІЛКА ТРАЄКТОРІЇ – ділянка траєкторії від її вершини до точки падіння снаряда (кулі).

НІТРОГЛІЦЕРИНОВИЙ ПОРОХ – порох, що виготовляється з суміші (у певних пропорціях) піроксиліну з нітрогліцерином.

НОМЕР ШРОТУ – умовне числове позначення, що повинно відповідати встановленому ДСТУ діаметру шроту. У СРСР випускався шріт п'ятнадцяти номерів. Діаметр найбільшого за розміром шроту (№ 0000) – 5,00 мм, найменшого (№ 11) – 1,50 мм. Діаметр шроту кожного номера відрізняється від суміжних на 0,25 мм.

НОРМАЛЬНИЙ КАЛІБР – калібр револьверів, пістолетів, гвинтівок, карабінів і кулеметів (від 6,5 до 9,0 мм), утворений в кінці ХІХ ст.

НУТАЦІЯ – коливання поздовжньої осі снаряда на зовнішній балістичній траєкторії.

О

ОБ'ЄКТИВ ПРИЦІЛУ – передня частина оптичного прицілу, що звернена до

цілі та складається з системи лінз, які забезпечують дійсне або уявне зображення цілі.

ОБ'ЄМ ВОГНЕПАЛЬНОГО ПОШКОДЖЕННЯ – сукупність

взаємопов'язаних якісних та кількісних ознак пошкодження, що відображають його структурну, фізіологічну, масо-габаритну та біохімічну міру.

ОБОЛОНКА КУЛІ – зовнішня деталь кулі для розміщення всіх складових частин, що надає кулі необхідні зовнішні контури, забезпечує її врізання в нарізи каналу ствола та обтюрацію порохових газів.

ОБОЛОНКОВА КУЛЯ – куля, усі складові й деталі якої поміщені в оболонку, що повністю закриває головну частину кулі.

ОБРИВ ГІЛЬЗИ – затримка в стрільбі зі стрілецької зброї, що викликана порушенням цілісності гільзи в поперечному перетині при пострілі через дефект її матеріалу або заклинювання гільзи. Залежно від місця обриву виділяють обрив дульця гільзи або обрив корпусу гільзи.

ОБРІЗ – вогнепальна зброя, виготовлена з бойової або спортивної гвинтівки, мисливської рушниці шляхом укорочення (відрізання) частини ствола і прикладу з метою створення можливостей для її прихованого носіння.

ОБТЮРАЦІЯ – забезпечення герметизації каналу ствола під час пострілу зі стрілецької вогнепальної зброї, завдяки якій не відбувається прориву порохових газів між поверхнею кулі чи пижа і стінками каналу ствола, що збільшує ефективність і безпеку застосування зброї.

ОДИНОЧНА СТРІЛЬБА – окремі постріли, проведені через різні (залежно від бажання стрілка) проміжки часу при якій для здійснення кожного пострілу необхідна дія стрілка на спускову деталь.

ОДНОЗАРЯДНА СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – одноствольна стрілецька зброя без подавального механізму та з одним патронником.

ОДНОПРОХІДНЕ НАРІЗАННЯ – метод виготовлення стволів до нарізної вогнепальної стрілецької зброї. Однопрохідним такий метод називається через те, що інструмент здійснює робочий хід тільки в одному напрямку.

ОЖИВАЛЬНА ЧАСТИНА КУЛІ – те саме, що і головна частина кулі, однак дане визначення є застарілим.

ОКРЕМІ ОЗНАКИ – це такі ознаки, які характеризують суттєві властивості окремих сторін, структурних елементів, деталей об'єкта пізнання.

ОКУЛЯР – частина оптичного прицілу, звернена до ока стрільця, за допомогою якої розглядається зображення цілі.

ОПЕРІННЯ – аеродинамічні поверхні металевого елемента, які забезпечують

стійкість його польоту.

ОПИС – засіб вираження, в тій чи іншій формі, як самих процесів спостереження та вимірювання, так і результатів застосування цих методів, а також засіб фіксації отриманої в процесі їх проведення інформації.

ОПТИЧНИЙ ПРИЦІЛ – оптичний прилад, призначений для точного наведення зброї на ціль.

ОРТОПЕДИЧНЕ РУКІВ'Я – руків'я керування, конструкція якого дозволяє проводити індивідуальну підгонку по руці стрільця.

ОСАДЖЕННЯ КУЛІ – роз'єднання гільзи і кулі та переміщення останньої всередину гільзи при розгоні патрона під час його досилання.

ОСАДКА ВУЗЛА ЗАМИКАННЯ – сумарна пружна деформація деталей вузла замикання (включаючи частину ствола і ствольної коробки) при пострілі; осадка більше допустимої призводить до збільшення дзеркального зазору і поперечного обриву гільзи.

ОСАЛКА – мастило, нанесене на поверхню кулі або бічні поверхні пижа, призначене для покращення їх взаємодії зі стволом при пострілі.

ОСВІТЛЮВАЛЬНИЙ ПАТРОН – патрон, в конструкції якого, передбачено розміщення освітлювального піротехнічного складу. Застосовується для освітлення цілей і місцевості в темний час доби.

ОСЕРДЯ КУЛІ – найбільш масивна частина кулі, що розташована в її центрі та забезпечує пробивну й вбивчу дію кулі. Осердя буває свинцевим з домішками сурми або сталевим.

ОСИП ШРОТУ – сукупність пошкоджень на перешкоді (ураженому об'єкті) від окремих шротин, які є складовими множинного снаряду шроту мисливського патрону.

ОСІЧКА – затримка, спричинена незапалюванням порохового заряду через несправність зброї або патрона.

ОСНОВА – назва корпусних деталей (напр., основа прицілу, основа спускового механізму), а також місць закріплення деяких пристроїв (напр., основа мушки, основа заціпки), яка найбільш часто зустрічається в зброєзнавчій практиці.

ОСНОВА ГІЛЬЗИ – нижня частина неметалічної гільзи

мисливського (спортивного) патрона стрілецької зброї, яка утворює основу її донної конструкції.

ОСНОВНИЙ СЛІД ПОСТРІЛУ – пробоїна (наскрізна або сліпа), а також слід рикошету, утворені снарядом у матеріалі ураженого об'єкту. Часто

супроводжується відсутністю частини матеріалу ураженого об'єкту, що має назву «мінус тканина».

ОСТАТОЧНА ШВИДКІСТЬ – швидкість руху кулі (снаряда) в точці падіння, в кінці її льоту.

ОХОЛОДЖЕННЯ СТВОЛА – система конструктивних заходів, направлених на зниження температури каналу ствола з метою забезпечення інтенсивної автоматичної стрільби, підвищення живучості ствола; може бути зовнішнім, внутрішнім, міжшаровим, рідинним, хімічним.

ОЦІНКА ОЗНАКИ – 1. Процес встановлення значущості та інформативності ознаки (сукупності ознак); 2. Заснований на спеціальних знаннях, у тому числі статистичних даних або на особистому досвіді експерта, результат цього процесу – судження експерта про інформативну цінність ознаки (сукупності ознак).

П

ПАЗ ЖИВЛЕННЯ – проміжок, в якому знаходиться патрон, поданий з магазину і готовий до заряджання. У пістолетах зустрічається рідко, оскільки в них відстань між патронником і вікном магазину зазвичай невелика.

ПАТРОН – пристрій одноразової дії, призначений для стрільби зі стрілецької зброї. Патрони поділяються на бойові (в тому числі спеціальні), мисливські (спортивні), небойового призначення (навчальні, холості, для випробовування зброї, для монтажних інструментів, газові, споряджені еластичною кулею (несмертельної дії) тощо).

ПАТРОН «МАГНУМ» – патрон із збільшеною масою металювого елемента та порохового заряду в порівнянні зі стандартними значеннями для певного калібру зброї.

ПАТРОН З ДОННИМ УПОРОМ – тип патрона, гільза якого має виступ, що знаходиться у самого денця перед проточкою. Такий виступ сприяє фіксації патрона в патроннику.

ПАТРОН З ПРИВЕДЕНИМ ЗАРЯДОМ – патрон із зменшеним навішуванням пороху, який використовується для моделювання заданих умов стрільби в ході випробувань зброї або умов виникнення пошкоджень при проведенні експертного або слідчого експерименту.

ПАТРОН ІЗ ЗМЕНШЕНОЮ ПОЧАТКОВОЮ ШВИДКІСТЮ КУЛІ – патрон, що має меншу початкову швидкість кулі в порівнянні з розрахунковою і зменшений дульний тиск порохових газів. Призначений для стрільби зі стрілецької зброї з глушником звуку пострілу.

ПАТРОН КІЛЬЦЕВОГО ЗАПАЛЮВАННЯ – вид боєприпасів, в яких запалювальний склад розміщується по колу, в пустотілому обідку денця

гільзи.

ПАТРОН, СПОРЯДЖЕНИЙ ЕЛАСТИЧНИМ СНАРЯДОМ

НЕСМЕРТЕЛЬНОЇ ДІЇ – патрон до стрілецької зброї, у якому металевим елементом (снарядом) є гумовий, пластизоловий чи аналогічний за своєю дією на ціль одиничний або множинний (збірний) снаряд, який не має достатньої кінетичної енергії та пробивної здатності для спричинення тяжких та смертельних ушкоджень людині, що знаходиться на визначеній відстані.

ПАТРОН ЦЕНТРАЛЬНОГО ЗАПАЛЮВАННЯ (БОЮ) – вид

боєприпасів, в яких капсуль-запалювач розташований в центрі денця гільзи.

ПАТРОНИ НЕБОЙОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ – навчальні, тренувальні, випробувальні, холості, патрони для монтажних пристроїв та інструментів, газові (газо-шумові, шротові).

ПАТРОННА ОБОЙМА – спеціальна деталь, що сполучає в ряд стільки патронів, скільки вміщає магазин зброї конкретної системи, моделі, зразка.

ПАТРОННА ПНЕВМАТИЧНА ЗБРОЯ ТА КОНСТРУКТИВНО

СХОЖІ З НЕЮ ВИРОБИ – зброя та вироби, у яких енергія повітря газу

акумуляована в пневматичному патроні.

ПАТРОННА СТРІЧКА – стрічка з гніздами для розміщення патронів стрілецької зброї або патрони, які сполучені між собою гнучкими ланками.

ПАТРОННИЙ УПОР – дно чашки чи передня поверхня затвора, колодки, на яку спирається донна частина (дно) гільзи при пострілі.

ПАТРОННИК – частина каналу ствола стрілецької зброї від казенного зрізу до кульного входу, призначена для розміщення патрона.

ПАТРОННИК З КАНАВКАМИ – патронник, на внутрішній поверхні якого прорізани паралельні осі ствола канавки у вигляді жолобків, що не виходять за межі патронника.

ПАТРОНТАШ – сумка для носіння певного запасу патронів.

Зазвичай прикріплюється до поясу або носить на плечі.

ПАЧКОВЕ СПОРЯДЖЕННЯ – спосіб спорядження магазинної зброї, при якому патрони кріпляться в металевому тримачі-пачці.

ПЕНЕТРАЦІЯ – прорив кулею якого-небудь матеріалу, пробивна здатність, ступінь (глибина) проникнення.

ПЕРЕВІДНИК ВОГНЮ – деталь спускового механізму стрілецької зброї, при

дії стрільця на яку змінюється вид вогню (одиначними пострілами, короткими чергами або суцільною чергою).

ПЕРЕГОРОДКА ГІЛЬЗИ – стінка в донній частині гільзи, що відокремлює гніздо капсуля від внутрішньої частини гільзи.

ПЕРЕДЧАСНИЙ ПОСТРІЛ – постріл, проведений до моменту надання стрілецькій зброї правильного положення в просторі щодо точки прицілювання.

ПЕРЕЗАРЯДЖАННЯ – сукупність процесів, що відбуваються у стрілецькій зброї для підготовки її до наступного пострілу.

ПЕРЕКИДНИЙ ПРИЦІЛ – механічний приціл стрілецької зброї, виконаний з ціликів, що відкидаються, кожен з яких відповідає певній установці прицілу.

ПЕРЕПУСКНИЙ КАНАЛ – канал між стволом і компресійною камерою в пневматичній зброї.

ПЕРЕШКОДА – перешкода на траєкторії руху снаряда, стріляного з вогнепальної зброї; може бути твердою і м'якою, біологічною та небіологічною.

ПЕРІОД ПІСЛЯДІЇ – період пострілу зі стрілецької зброї від моменту вильоту металюного елемента з каналу ствола до моменту припинення дії порохових газів на нього.

ПЕРІОД ПОСТРІЛУ – час від моменту розбиття капсуля-запалювача до моменту закінчення дії порохових газів на елемент, що метається.

ПЕРІОД ФОРСУВАННЯ – період пострілу зі стрілецької зброї від початку руху елемента, що метається, до повного врізання його в нарізи каналу ствола.

ПІДДОН ГІЛЬЗИ – деталь неметалічної гільзи спортивного або мисливського патрона, запресована в основі гільзи для з'єднання основи гільзи з корпусом гільзи.

ПІДКАЛІБЕРНИЙ СНАРЯД – снаряд (куля, шріт, картеч), діаметр якого менше діаметру ствола зброї і який ведеться каналом ствола спеціальною сорочкою з м'якого матеріалу або спеціальним контейнером, діаметр яких дорівнює калібру зброї.

ПІДРИВНИК СПЕЦІАЛЬНОЇ КУЛІ – пристрій, призначений для запускання в дію спеціальної кулі. Складається з ударного механізму та сорочки підричника.

ПІДСИЛЮВАЧ ВІДДАЧІ (ДУЛЬНИЙ ПРИСКОРЮВАЧ) –

пристрій, в якому порохіві гази, що відводяться зі ствола, впливаючи безпосередньо на деталі автоматики або на всю зброю, збільшують енергію

віддачі. Найчастіше такий пристрій розташовується в дульній частині зброї, і газу збільшують віддачу ствола, діючи на торець ствола як на поршень.

ПРОДИНАМІЧНИЙ ПЕРІОД ПОСТРІЛУ – відрізок періоду пострілу від досягнення тиску форсування до повного згорання порохового заряду в каналі ствола.

ПРОСТАТИЧНИЙ ПЕРІОД ПОСТРІЛУ – перший період пострілу зі стрілецької зброї від моменту наколювання капсуля-запалювача до початку руху елемента, що метається, в каналі ствола.

ПІСТОЛЕТ – ручна індивідуальна короткоствольна стрілецька зброя ближнього бою або ж сигнальна система, конструктивно призначена для утримання та керування під час стрільби однією рукою.

ПІСТОЛЕТИ ТА РЕВОЛЬВЕРИ ПІД ПАТРОН ФЛОБЕРА – ручна

індивідуальна короткоствольна стрілецька зброя, конструктивно призначена для стрільби виключно патронами Флобера.

ПІСТОЛЕТ-КУЛЕМЕТ – ручна автоматична зброя, що утримується при стрільбі двома руками, конструкцією якої передбачено стрільбу пістолетними патронами. Така зброя призначена для ураження цілі на відстані до 200 м.

ПІСТОЛЕТНА РАМКА – деталь пістолета, що є основою для збирання його механізмів і деталей.

ПІСТОЛЕТНИЙ ПАТРОН – патрон, призначений для стрільби з пістолетів та пістолет-кулеметів, а також деяких револьверів.

ПІТЧ – міжнародний термін, під яким розуміють кут нахилу прицільної лінії стволів до зрізу тильної сторони приклада з коливанням 1-5 см.

ПЛАКУВАННЯ – тонкошарове покриття (4-6% товщини металу, що покривається) поверхні оболонок куль і гільз томпаком або спеціальним лаком. Плакування оберігає патрони від корозії і покращує функціонування зброї.

ПЛОЩИНА РОЗСПІВАННЯ – умовна поверхня, на якій розташовуються точки влучення при перетині снопа траєкторій горизонтальною або вертикальною площиною.

ПЛОЩИНА СТРІЛЬБИ – вертикальна площина, що проходить через лінію пострілу (кидання, піднесення) зі стрілецької зброї.

ПНЕВМАТИЧНА СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ – пістолети, револьвери, гвинтівки калібру понад 4,5 мм зі швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, в яких куля приводиться в дію за рахунок стисненого газу.

ПНЕВМАТИЧНИЙ ПАТРОН – патрон пневматичної зброї або

конструктивно схожих з пневматичною зброєю виробів, який конструктивно поєднує в єдине ціле кулю, гільзу, заряд повітря (газу) і клапанний пристрій. Такі патрони, зазвичай, багаторазового використання та використовуються у системах пневматичної зброї з накачуванням патрону.

ПНЕВМОПАТРОННА ПНЕВМАТИКА – система, при якій накачується резервуар патрона (гільзи). Накачування проводиться завчасно, за допомогою ручного насоса і окремо від зброї.

ПОВЗУН – деталь механізму подачі патронів, що здійснює зворотно-поступальний рух, перпендикулярний осі каналу ствола або ствольної коробки, та яка переміщає стрічку з патронами.

ПОВІТРЯНЕ ОХОЛОДЖЕННЯ СТВОЛА – охолодження зовнішньої поверхні ствола за рахунок збільшення маси ствола і поверхні тепловіддачі, створення інтенсивного руху повітря уздовж ствола; вперше застосоване в ручному кулеметі Л'юїса.

ПОВНЕ РОЗБИРАННЯ – від'єднання від стрілецької зброї окремих одиниць і деталей, що відбувається із застосуванням спеціального інструменту разом із роз'єднанням усіх або більшості роз'ємних з'єднань.

ПОВОРОТНА СЕРЕЖКА РЕВОЛЬВЕРА – відкидна на шарнірі деталь револьвера, крізь яку проходить вісь барабана. Завдяки цій сережці барабан револьвера може зміщуватися в бік для вилучення стріляних гільз і заряджання.

ПОДАВАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ – механізм вогнепальної стрілецької зброї, що переміщає патрони в положення, яке передує витяганню або досиланню патрону зі стрічки або магазина. Виділяють стрічковий та магазинний подавальні механізми.

ПОДАВАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ПНЕВМАТИЧНОЇ ЗБРОЇ – пристрій для подачі куль на лінію ствола, обов'язкова частина багатозарядної пневматичної зброї. У пістолеті це магазин для розміщення в його накопичувачі куль, які під дією пружини подавача по черзі надходять на лінію ствола.

ПОДАВАННЯ ПАТРОНІВ – переміщення патронів у стрілецьку зброю на лінію досилання. Буває магазинне, пряме, ступінчасте.

ПОДАВАЧ МАГАЗИНА – деталь магазина, що переміщує патрони під час подавання.

ПОКАЖЧИК (ІНДИКАТОР) НАЯВНОСТІ ПАТРОНА В ПАТРОННИКУ – пеньок, штифт або інша виступаюча деталь, яка своїм положенням вказує на наявність патрона в патроннику. З її допомогою визначити чи заряджена зброя можна не тільки візуально, але і на дотик.

ПОЛЕ ЗОРУ – частина простору, яка спостерігається в оптичний приціл без його переміщення.

ПОЛЕ КАНАЛУ СТВОЛА (НАРІЗІВ) – ділянка поверхні між сусідніми нарізами каналу ствола напрямної частини каналу ствола стрілецької зброї.

ПОЛИЦЯ – деталь гнотової або кремнієвої рушниці з поглибленням для підсіпки затравочного пороху.

ПОЛІГОНАЛЬНА НАРІЗКА – сукупність гвинтових нарізів в каналі ствола, що мають поперечний перетин у вигляді багатокутника. Призначені для надання обертального руху кулі та забезпечення стійкого її руху при меншому терті в каналі ствола.

ПОЛІЧОК – насадка на ствол рушниці, яка дає можливість змінювати величину дульного звуження шляхом обертання спеціальної муфти. Маючи полічок (мультичок) можна залежно від об'єктів і умов полювання доволі швидко встановлювати потрібне дульне звуження.

ПОЛОЖЕННЯ ДЛЯ СТРІЛЬБИ – взаємне розташування стрілка, стрілецької зброї та оточуючих предметів, що забезпечують зручну та ефективну стрільбу.

ПОЛУМ'Я ПОСТРІЛУ – світловий спалах у дульного зрізу ствола зброї у момент виходу розжарених порохових газів.

ПОЛУМ'ЯГАСНИК – дульний пристрій стрілецької зброї, що зменшує видиме світіння дульного полум'я при пострілі, яке демаскує стрілка і заважає веденню вогню довгими чергами.

ПОЛЮВАННЯ – сукупність дій людини, спрямованих на пошук, вистежування, переслідування з метою добування диких звірів і птахів, що знаходяться у стані природної волі у межах мисливських угідь.

ПОЛЯ НАРІЗІВ – ділянки внутрішньої поверхні каналу ствола між нарізами. Мікрорельєф поверхонь і ребер граней полів нарізів відображається в слідах на стріляних кулях та є основною трасологічною інформацією, яка використовується для ототожнення конкретного екземпляра нарізної стрілецької зброї.

ПОМИЛКА СТРІЛЬБИ – відхил, зумовлений різницею між справжніми значеннями умов стрільби та значеннями вихідних даних стрільби.

ПОПЕРЕДЖУВАЧ СПУСКУ – пристрій в спусковому механізмі, що сигналізує про наближення спуску ударника або курка за рахунок різкої зміни зусилля на спусковому гачку.

ПОПЕРЕЧНЕ НАВАНТАЖЕННЯ КУЛІ – величина, що характеризує зовнішні балістичні властивості снаряда (кулі) і що виражається відношенням маси снаряда до площі його найбільшого перетину.

ПОПЕРЕЧНО-РУХОМИЙ ЗАТВОР – затвор, який при закриванні каналу ствола переміщається перпендикулярно осі каналу ствола.

ПОРОХ – метальна вибухова речовина або суміш, при згоранні якої в закритому просторі (без притоку кисню) утворюється велика кількість газів з високою температурою і високим тиском, які, розширюючись спочатку в гільзі, а потім в каналі ствола вогнепальної зброї, виштовхують елементи, що метаються, з необхідною початковою швидкістю.

ПОРОХОВІ ГАЗИ – складні за хімічним складом газоподібні продукти згорання пороху. При пострілі порохові гази з'єднуються в каналі ствола з газоподібними продуктами згорання складу капсуля; є одним з ушкоджувальних чинників пострілу.

ПОРШЕНЬ – рухома деталь, подовжена або у формі диска, яка рухається всередині циліндра та завдяки щільному контакту з його стінками нагнітає газ або повітря. Використовується в пружинно-поршневій, компресійній та мульти-компресійній пневматиці.

ПОСТІЙНИЙ ПРИКЛАД – приклад, кріплення якого унеможливорює змінення його положення відносно інших частин стрілецької зброї.

ПОСТІЙНИЙ ПРИЦІЛ – механічний приціл стрілецької зброї з однією незмінною установкою кутів прицілювання.

ПОСТРІЛ БЕЗ НАТИСКАННЯ НА СПУСКОВИЙ ГАЧОК –

постріл з вогнепальної зброї, яка має істотні дефекти або конструктивну недосконалість деталей ударно-спускового механізму (зношення шептала, бойового зводу, контакт відкритого курка з бойком тощо), і що відбувся в результаті зовнішньої дії на зброю (удар по зброї, її падіння тощо).

ПОСТРІЛ З БЛИЗЬКОЇ ВІДСТАНІ – постріл з вогнепальної зброї з відстані, при якій на об'єкті, що уражається, утворюються додаткові сліди пострілу.

ПОСТРІЛ З ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ – процес викидання метального елемента з каналу ствола.

ПОСТРІЛ З ДАЛЕКОЇ ВІДСТАНІ – постріл з вогнепальної зброї з дистанції, що перевищує межі дії на перешкоду додаткових слідів, при цьому на об'єкті, що уражається, утворюється тільки основний слід пострілу.

ПОСТРІЛ ПРИ ЩІЛЬНОМУ УПОРІ (КОНТАКТІ) – варіант

пострілу впритул, що характеризується більшим ступенем тиску дульного зрізу ствола зброї на поверхню мішені, що уражається.

ПОСТРІЛ У ПРИТУЛ – в судово-балістичній експертизі постріл з вогнепальної зброї при більш менш щільному контакті дульного зрізу ствола зброї, дульного гальма або полум'ягасника з поверхнею об'єкту, що уражається.

ПОЧАТКОВА ШВИДКІСТЬ – швидкість руху снаряда (кулі) у дульного зрізу ствола вогнепальної зброї (м/с), яка дещо вище за дульну швидкість і менше швидкості до кінця періоду післядії

ПОЧАТКОВИЙ ЗАЗОР – діаметральний зазор між стінками гільзи і патронника перед пострілом.

ПОЧАТКОВІ ДАНІ СТРІЛЬБИ – умови стрільби зі стрілецької зброї, такі як температура повітря, сила і напрямок вітру, відстань та інші, що враховуються при виборі установок прицільного пристосування, точки прицілювання або точки цілі та способу стрільби.

ПОЯСОК ОБТИРАННЯ – темний кільцеподібний слід, який утворюється на краях пробоїни ураженого об'єкту продуктами згоряння пороху, мастила зброї, осалки патронів у результаті щільного контакту поверхні кулі з краями утвореного нею пошкодження.

ПОЯСОК ОСАДНЕННЯ – тонке кільцеподібне осаднення по краях вогнепальної рани.

ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ – сукупність вказівок і рекомендацій щодо підготовки до стрільби та її ведення.

ПРАКТИЧНА СКОРОСТРІЛЬНІСТЬ – кількість пострілів, яку можна провести з даної зброї в одиницю часу з урахуванням витрат часу на перезаряджання, наведення та прицілювання.

ПРАПОРЕЦЬ – важіль, закріплений на осі, що має невеликий виступ, для натиснення пальцем; є частиною фіксаторів, запобіжників та інших пристроїв і призначений для їх переведення з одного положення в інше.

ПРИГОТУВАННЯ ДО СТРІЛЬБИ – прийом, що охоплює заняття позиції, прийняття положення для стрільби та заряджання стрілецької зброї при виконанні бойового завдання або вправи зі стрільби на змаганнях.

ПРИДАТНІСТЬ БОЄПРИПАСУ ДО СТРІЛЬБИ – стан боєприпасу,

який дозволяє його використати для здійснення пострілу з вогнепальної зброї певного типу, виду, зразка із забезпеченням ураження цілі стріляним снарядом.

ПРИЙМАЛЬНЕ ВІКНО – фігурний отвір в основі приймача, у якого зупиняється стрічка перед досиланням патрона в патронник.

ПРИЙМАЧ – пристрій у вигляді окремої деталі або двох половинок (основи і кришки), що призначений для спрямування руху стрічки з патронами і її фіксації перед витяганням патрона зі стрічки.

ПРИЙМАЧ МАГАЗИНА – частина магазину стрілецької зброї, в яку по черзі

подаються патрони для подальшого їх досилання в патронник.

ПРИЙОМ СТРІЛЬБИ – закінчена сукупність дій стрільця або розрахунку при стрільбі зі стрілецької зброї.

ПРИКЛАД – задня частина ложі або окрема деталь стрілецької зброї, що забезпечує опору в плече при пострілі та призначена для зручності прицілювання й поводження зі зброєю. Може бути постійним, висувним, складаним і приставним.

ПРИЛАД НІЧНОГО БАЧЕННЯ (НІЧНИЙ ПРИЦІЛ) – електронно-оптичний пристрій для спостереження за цілями та наведення на них зброї в темний час доби. Буває активним та пасивним.

ПРИСКОРЮВАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ – механізм, що забезпечує перерозподіл кінетичної енергії від рухомого ствола до затвора або рами затвора з метою збільшення темпу стрільби.

ПРИСКОРЮВАЧ – деталь прискорювального механізму, що безпосередньо забезпечує передачу руху від ствола до затвора або замикального агрегату при роботі автоматики зброї.

ПРИСТАВНИЙ ПРИКЛАД – приклад, приєднаний до стрілецької зброї в разі потреби.

ПРИСТРІЙ ДЛЯ ХОЛОСТОЇ СТРІЛЬБИ – додатковий пристрій до бойової автоматичної зброї, що дозволяє вести стрільбу холостими патронами, зберігаючи надійну роботу автоматики.

ПРИСТРІЛКА – пробна стрільба, за результатами якої проводиться корегування прицілу або власне самої стрільби з урахуванням реальних умов стрільби для забезпечення найменшого відхилення, середньої точки влучення від точки прицілювання.

ПРИХВАТ ГІЛЬЗИ ПАТРОНА – затримка в стрільбі зі стрілецької зброї, викликана затисненням гільзи деталями рухомої системи.

ПРИХОВАННИЙ СПУСКОВИЙ ГАЧОК – тип спускового гачка, що зустрічається у револьверах випуску до 1914 року і в ранніх моделях самозарядних пістолетів.

ПРИЦІЛ – пристрій, призначений для наведення вогнепальної зброї на ціль.

ПРИЦІЛЮВАННЯ – контролювання наведення за допомогою прицільного пристосування.

ПРИЦІЛЬНА ДАЛЬНІСТЬ – відстань від точки вильоту металюного елемента до перетину траєкторії з лінією прицілювання, яка відповідає найбільшій поділіці прицілу.

ПРИЦІЛЬНА ЛІНІЯ – пряма лінія, що сполучає середину прорізу прицілу чи центра діоптра з вершиною мушки або центром круглої мушки.

ПРИЦІЛЬНА МАРКА – зображення прицільного пристосування, яке сприймається оком стрільця і призначене для поєднання осі каналу ствола (точки влучення кулі – у випадку стрільби на дистанцію, що перевищує дальність прямого пострілу) з ціллю.

ПРИЦІЛЬНА ПЛАНКА – деталь механічного прицілу стрілецької зброї, як правило, з ціликом на її кінці, завдяки якій коригується точка прицілювання по вертикалі.

ПРИЦІЛЬНА СІТКА – металевий трафарет (у простому варіанті – два дроти, що пересікаються під прямим кутом) або скло з нанесеним на нього малюнком, розміщені в оптичному прицілі.

ПРИЦІЛЬНИЙ ПОСТРІЛ – постріл з вогнепальної зброї, проведений стрільцем після надання стволу зброї направленою положення, тобто положення, необхідного для ураження снарядом обраної ним цілі.

ПРИЦІЛЬНИЙ ПРИСТРІЙ – пристрій для контролювання положення каналу ствола у просторі відносно точки прицілювання.

ПРОБИВНА ДІЯ КУЛІ – здатність кулі пробивати різні перешкоди.

ПРОБОЇНА – основний слід дії снаряда або його частин у вигляді отвору, який пробивається металевим елементом в точці влучення в уражений об'єкт.

ПРОВІДНА ЧАСТИНА КУЛІ – циліндрична або конічна частина

(частини) кулі, що забезпечує врізання у нарізи каналу ствола, правильний рух кулі по каналу ствола та обтюрацію порохових газів.

ПРОДОЛЬНІ РОЗРИВИ ГІЛЬЗИ – тріщина або повний розрив стінки гільзи уздовж корпусу, що може утворюватись під час пострілу з причини збільшеного зазору між стінками патронника і гільзи.

ПРОДУКТИ ПОСТРІЛУ – комплекс речовин, що викидаються з каналу ствола стрілецької вогнепальної зброї при пострілі з неї.

ПРОКЛАДКА – деталь мисливського (спортивного) патрону гладкоствольної стрілецької зброї, що поміщається усередині гільзи та призначена для відділення елементів один від одного або від зовнішнього середовища, а також для їх ущільнення при спорядженні патронів.

ПРОМІЖНИЙ ПАТРОН – застаріле визначення автоматного патрону. Такий патрон за потужністю займає проміжне положення між гвинтівковими та пістолетними патронами.

ПРОПУСК ПОДАЧІ ПАТРОНА – затримка в стрільбі зі стрілецької зброї,

спричинена неподанням чергового патрона на лінію досилання чи недосиланням його в патронник.

ПРОРІЗ ПРИЦІЛУ – виріз в механічному прицілі стрілецької зброї, через який проходить лінія прицілювання.

ПРОТОЧКА ГІЛЬЗИ – кільцева канавка в донній частині гільзи, призначена для утворення неvistупаючого або частково виступаючого фланця гільзи.

ПРУЖИННИЙ ЗАТВОР – затвор стрілецької зброї, в якій замикання каналу ствола здійснюється за рахунок енергії пружини (наприклад, у мисливській рушниці ІЖ-К).

ПРУЖИННО-ПОРШНЕВА ПНЕВМАТИЧНА ЗБРОЯ ТА

КОНСТРУКТИВНО СХОЖІ З НЕЮ ВИРОБИ – зброя та вироби, в яких для метання кулі використовується попередньо стиснене повітря в процесі переміщення поршня під дією сил пружності попередньо зведеної пружини.

ПРЯМЕ ПОДАВАННЯ – переміщення патронної стрічки, під час якого патрон у патронній стрічці займає положення для наступного досилання у патронник.

ПРЯМИЙ МАГАЗИН – магазин стрілецької зброї, в якому патрони при подачі переміщуються по прямій лінії.

ПРЯМИЙ ПОСТРІЛ – постріл, при якому траєкторія польоту снаряда (кулі) не піднімається над лінією прицілювання вище цілі на всій відстані прицільної дальності.

ПРЯМОКУТНА НАРІЗКА – нарізка, грані якої паралельні радіусу, проведеному з центру перетину ствола в середину поля нарізу.

ПУАНСОН – стрижень, що застосовується під час виготовлення патронів для досилання в гільзу порохового клейтуха та картонних прокладок.

П'ЯТКА – верхній кут приклада рушниці.

П'ЯТКА РАМКИ – виступ на задній частині рамки, який не дозволяє руці стрільця зміщуватися вгору по рукоятці пістолета під час стрільби.

Р

РАВЛИК – деталь барабанного механізму зі спіральними направляючими для переміщення патронів до горловини магазину під дією подавача з пружиною.

РАДІАТОР СТВОЛА – окрема деталь або їх сукупність з сильно збільшеною за рахунок обребрення поверхнею тепловіддачі, призначена для охолодження ствола при стрільбі.

РАМКА – основна корпусна деталь пістолетів, револьверів та інших видів зброї, що має багато різних пазів, вирізів, вікон для кріплення решти деталей та механізмів.

РАМКОВИЙ ЗАПОБІЖНИК – пристрій, що захищає від випадкового пострілу, який розміщується спереду або ззаду на рукоятці пістолета і замикає ударний механізм. Постріл не можна здійснити до тих пір, доки рука стрільця не обхопить руків'я пістолета доволі щільно і не натисне на важіль запобіжника.

РАНЕВА БАЛІСТИКА – вчення про рух вогнепального снаряда в біологічному об'єкті та його взаємодію з об'єктом, що уражається.

РАНЕВИЙ КАНАЛ – порушення цілості анатомічних структур через дію механічного ушкоджувального чинника: кулі, уламка, колючого або колюче-ріжучого предмету.

РАНЕВИЙ КУЛЬОВИЙ КАНАЛ – утворена кулею глибока рана, що починається вхідним кульовим отвором. Раневий канал може бути сліпим, наскрізним (вихідним, що закінчується, кульовим отвором), дотичним (відкритий раневий канал).

РЕБРО ЖОРСТКОСТІ СТВОЛА – прямокутна планка з мушкою, що проходить по верхній поверхні ствола. Як правило, ребро жорсткості застосовується у револьверах з метою надання стволу більшої міцності без надмірного збільшення ваги зброї, що було б неминучим при збільшенні зовнішнього діаметра ствола.

РЕВОЛЬВЕР – індивідуальна неавтоматична багатозарядна вогнепальна зброя з обертовим блоком патронників або стволів. Майже у всіх револьверів (за виключенням револьверів з обертанням стволів)

«магазин» виконаний у вигляді барабана з камерами (гніздами), що є патронниками зброї.

РЕВОЛЬВЕР ІЗ ОБТЮРАЦІЄЮ ПАТРОНА – вид револьверів, в яких барабан перед пострілом насувається на ствол, ліквідуючи зазор між каналом ствола і гирлом камори барабана.

РЕВОЛЬВЕРНИЙ ПАТРОН – патрон, призначений для стрільби з револьверів. Характерною ознакою револьверних патронів є виступаючий фланець або рант в донній частині гільзи, призначення якого – утримувати патрон в камері барабана.

РЕГУЛЬОВАНИЙ СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ – спусковий механізм спортивної зброї, в якій передбачена можливість зміни зусилля на спусковому гачку або ходу спускового гачка за допомогою регульовальних гвинтів.

РЕДУКТОР – пристрій в пневматичній зброї з системою із попереднім

накачуванням (pre-charge pneumatics, PCP), що відповідає за регуляцію тиску повітря перед виходом його в ствол.

РИКОШЕТ – відбиття снаряда, що вдаряється об перешкоду під невеликим кутом, в результаті чого відбувається зміна первинної траєкторії польоту снаряда. Перешкода може бути навіть поверхнею води.

РОЗВАЛЬЦЬОВУВАННЯ ГІЛЬЗИ – порушення (зазвичай при транспортуванні) закриття гільзи патрона, що призводить до випадання з неї шроту, картечі, кулі або інших компонентів.

РОЗГОРТАЮЧА КУЛЯ – застаріла назва експансивної кулі.

РОЗГОРТКА КУЛІ – отримання бічної поверхні кулі в одній площині.

РОЗДУТТЯ СТВОЛА – залишкова деформація у вигляді локального розширення каналу ствола по колу.

РОЗ'ЄДНУВАЧ – деталь спускового механізму самозарядних пістолетів, призначений для роз'єднання спускового гачка з ударним механізмом зброї.

РОЗПАЛ СТВОЛА – руйнування поверхні каналу ствола продуктами згорання пороху, ударного складу, а також в результаті механічної дії металевих елементів при їх русі каналом ствола.

РОЗПАТРОНЮВАННЯ – 1. Розділення патрона на окремі частини: кулю, гільзу, пороховий заряд з метою вивчення, перевірки якості тощо;

2. Роз'єднання кулі з гільзою під час подавання або досилання патрона до патронника стрілецької зброї.

РОЗРИВ ГІЛЬЗИ – затримка, спричинена повним порушенням цілісності гільзи в поперечному перетині під час пострілу.

РОЗРИВНА КУЛЯ – куля з зарядом вибухової речовини, яка ініціюється при влученні кулі в ціль або через певний проміжок часу після пострілу.

РОЗРЯДЖЕННЯ ЗБРОЇ – процес приведення зброї в безпечний стан після стрільби, що полягає у видаленні патрона з патронника, магазину або стрічки з патронами зі зброї.

РОЗСІЮВАННЯ ТОЧОК ВЛУЧЕННЯ – явище розбіжності точок влучення металевих елементів на цілі чи на картинній площині під час стрільби.

РОЗТРУБ – дульний пристрій мисливської рушниці (є частиною ствола або виконаний у вигляді окремої деталі), призначений для збільшення розсіювання шроту.

РУБАЛЬНА ТРУБКА – деталь спеціальної кулі, призначена для зрізання наконечника кулі під час зіткнення з ціллю.

РУКІВ'Я КЕРУВАННЯ – виступаюча частина ложі чи окрема деталь стрілецької зброї, призначена для утримування стрілецької зброї рукою, керування нею під час стрільби, перенесення та зручності розбирання або збирання зброї.

РОЗПАТРОНЮВАННЯ – 1. Розділення патрона на окремі частини: кулю, гільзу, пороховий заряд з метою вивчення, перевірки якості тощо;

2. Роз'єднання кулі з гільзою під час подавання або досилання патрона до патронника стрілецької зброї.

РОЗРИВНА КУЛЯ – куля з зарядом вибухової речовини, яка ініціюється при влученні кулі в ціль або через певний проміжок часу після пострілу.

РОЗРЯДЖЕННЯ ЗБРОЇ – процес приведення зброї в безпечний стан після стрільби, що полягає у видаленні патрона з патронника, магазину або стрічки з патронами зі зброї.

РОЗСІЮВАННЯ КУЛЬ – явище розбіжності траєкторій куль під час стрільби.

РОЗСІЮВАННЯ ТОЧОК ВЛУЧЕННЯ – явище розбіжності точок влучення металюного елемента на цілі чи на картинній площині під час стрільби.

РОЗТРУБ – дульний пристрій мисливської рушниці (є частиною ствола або виконаний у вигляді окремої деталі), призначений для збільшення розсіювання шроту.

РУБАЛЬНА ТРУБКА – деталь спеціальної кулі, призначена для зрізання наконечника кулі під час зіткнення з ціллю.

С

СИГНАЛЬНИЙ ПАТРОН – патрон, який призначений для подачі світлових сигналів та складається з гільзи, сигнального заряду, капсуля- запалювача, а також інших елементів, що забезпечують його герметичність і працездатність. Для відстрілу сигнальних патронів існують сигнальні пістолети.

СКЛАДАНИЙ ПРИКЛАД – приклад, конструкція якого дає змогу змінювати його положення для зменшення довжини стрілецької зброї.

СКЛАДАНИЙ СПУСКОВИЙ ГАЧОК – спусковий гачок з петлею-шарніром, який дозволяє йому складатися вперед. Завдяки цій особливості зброю зі складаним гачком можна безпечно носити в кишені, не ризикуючи випадково провести постріл.

СКОРОСТРІЛЬНІСТЬ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ – одна з

найважливіших тактико-технічних характеристик зброї, яка визначає її ефективність, та обумовлена кількістю пострілів в одиницю часу (на хвилину або в секунду).

СНАЙПЕРСЬКА ГВИНТІВКА – гвинтівка з високою купчастістю та точністю стрільби, що забезпечує підвищену ефективність ураження цілі.

СНАРЯД – одиничний або множинний елемент (елементи, у т.ч. суміші або рідини), який викидається зі ствола під дією сили тиску газів, утворених від згоряння заряду, та призначений для безпосереднього ураження цілі під час пострілу. Одиничним елементом є, наприклад, куля, множинним – шріт, картеч.

СОШКИ – пристрій, який сприяє підвищенню точності вогню з ручної стрілецької зброї.

СПУСКОВА ДЕТАЛЬ – деталь спускового механізму стрілецької зброї, на яку діють певним чином для здійснення пострілу.

СПУСКОВА КОРОБКА – основна корпусна деталь для збирання спускового механізму.

СПУСКОВА ТЯГА – проміжна між спусковим гачком та шепталом деталь, яка забезпечує їх кінематичний зв'язок.

СПУСКОВИЙ ВАЖІЛЬ – деталь спускового механізму, яка передає зусилля від спускового гачка на шептало. У конструкції спускових механізмів таких важелів може бути декілька.

СПУСКОВИЙ ГАЧОК – деталь спускового механізму стрілецької зброї, на яку тисне стрілець для здійснення пострілу.

СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ – механізм

призначений для керування початком і закінченням стрільби, що забезпечує утримання курка або ударника в зведеному положенні й звільнення їх в потрібний момент.

СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ ПНЕВМАТИЧНОЇ ЗБРОЇ – пристрій в

пневматичній зброї, що забезпечує управління початком і закінченням стрільби.

СТВОЛ – одна з основних деталей зброї, в якій снаряду надається рух з необхідною швидкістю і яка визначає напрямок цього руху. Ствол являє собою трубу, внутрішня порожнина якої називається каналом ствола. Ствол дозволяє використовувати енергію порохового заряду, щоб надати кулі поступального і обертального руху (стосується нарізної зброї), розігнати її з потрібною швидкістю і викинути її в потрібному напрямку. За будовою канали стволів поділяються на гладкоствольні та нарізні.

СТВОЛЬНА КОРОБКА – деталь або конструктивно поєднані деталі стрілецької зброї (рамка, коробка), що спрямовують рух ствола аборзатвора та

приймають участь у зчепленні їх між собою. Як правило, в ній монтуються деталі, які утримують затвор у замкненому положенні під час пострілу.

СТВОЛЬНА НАКЛАДКА – деталь або конструктивно поєднані деталі, що закривають частину стрілецької зброї над стволом для захисту стрільця від опіків і для зручності утримання зброї при стрільбі.

СТРІЛЬБА ЧЕРГОЮ – автоматична стрільба зі стрілецької зброї, тривалість якої регулюється стрільцем або спеціальним пристроєм.

СУМІШ СЛЪЗОТОЧИВОЇ ТА ДРАТІВНОЇ ДІЇ – рідина або порошок, які містять слъзоточиву та (або) дратівну речовину (або речовини).

Т

ТАБЕЛЬНА ЗБРОЯ – особиста зброя військовослужбовця, співробітника міліції, закріплена за ним згідно з штатним розкладом або табелем відповідного підрозділу.

ТАВРУВАННЯ – нанесення на виріб знаків, які засвідчують державу та фірму-виробника зброї, її якість.

ТАКТИЧНИЙ ЛІХТАР (ПІДСТВОЛЬНИЙ ЛІХТАР) – ліхтар, який

використовується спільно з вогнепальною зброєю для підсвічування цілі, крім того, може використовуватися для тимчасового засліплення і дезорієнтації супротивника. Тактичні ліхтарі бувають як ручними, так і такими, що встановлюються на зброю.

ТОЧНІСТЬ СТРІЛЬБИ – характеристика близькості середньої точки влучення куль до наміченої точки. Чисельно виражається відхиленням в міліметрах або сантиметрах на певній дальності.

ТРАЄКТОРІЯ ПОЛЬОТУ СНАРЯДА – неперервна лінія, що описується центром тяжіння снаряда (кулі) при її польоті в повітрі від точки вильоту до точки падіння (влучення).

ТРЕНУВАЛЬНИЙ ПАТРОН – патрон, що використовується для стрільби зі стрілецької зброї з метою вироблення навичок поводження з нею та її застосування в конкретних ситуаціях.

У

УДАРНИЙ ЗАМОК – ударно-спусковий механізм, що забезпечує спрацьовування ударного складу капсуля-запалювача в патроні та ініціює постріл.

УДАРНИЙ МЕХАНІЗМ – механізм стрілецької зброї, що забезпечує спрацьовування ударного складу капсуля-запалювача за допомогою удару.

УДАРНИК – деталь ударного механізму стрілецької зброї у вигляді стрижня, призначеного для розбиття капсуля унітарного патрона з метою його запалювання.

УДАРНИКОВИЙ МЕХАНІЗМ – ударний механізм стрілецької зброї, в якій всі деталі, що передають енергію удару (ударник тощо), розміщуються в затворі та (або) на рамі затвора й супроводжують затвор та (або) раму затвора в їх русі («Парабеллум», Браунінг зр. 1906, 1910 рр., неавтоматичні гвинтівки тощо).

УДАРНО-СПУСКОВИЙ МЕХАНІЗМ – пристрій, запалюючий капсуль в унітарних патронах при стрільбі з вогнепальної стрілецької зброї.

УНІТАРНИЙ ПАТРОН – патрон, у якому за допомогою гільзи сполучені разом снаряд (куля, шрот тощо), заряд пороху та капсуль- запалювач.

Ц

ЦІВКА – передня частина ложі або ж окрема деталь стрілецької зброї у вигляді накладки, що охоплює ствол знизу та захищає руку стрільця від опіків, а також може бути призначена для з'єднання ствола (стволів) з колодкою та зведення внутрішніх курків

ЦЛІК – деталь відкритого механічного прицільного пристрою на ручній стрілецькій зброї, що має проріз чи діоптр, через які при наведенні є видимими і мушка, і ціль.

ЦІЛІСНА РАМКА РЕВОЛЬВЕРА – рамка револьвера, виготовлена як єдина деталь, у вікно якої вставляється барабан.

ЦІЛЬ – об'єкт для ураження при стрільбі; може бути живою або неживою, рухомою або нерухомою.

Ш

ШЕПТАЛО – деталь спускового механізму стрілецької зброї у вигляді виступу на спусковому гачку або у вигляді самостійної деталі- важеля, яка утримує ударний механізм чи рухому систему автоматики зведеними та яка звільняє їх при дії стрільця на спусковий гачок або іншу спускову деталь.

ШОМПОЛ – дерев'яний або металевий стрижень для заряджання, розряджання та чищення ручної вогнепальної зброї.

ШТОВХАЧ – деталь або їх сукупність в зброї з відведенням порохових газів, призначена для передачі руху від поршня до рами затвора.

ШТУРМОВА ГВИНТІВКА – автоматична гвинтівка, проміжна зброя між магазинною гвинтівкою, пістолетом-кулеметом і ручним кулеметом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Государственный стандарт Союза ССР (ГОСТ 28653-90) «Оружие стрелковое. Термины и определения». – М.: Изд. стандартов, 1990. – 78 с.
2. ДСТУ 7112:2009. Зброя спортивна та мисливська. Патрони спортивні 12-го калібру і мисливські 12-го, 16-го, 20-го, 24-го, 28-го, 32-го, 410-го калібрів. Загальні технічні умови.
3. ДСТУ 7712:2015. Зброя спортивна та мисливська. Параметричні ряди калібрів зброї і патронів до неї. Тиск порохових газів
4. ДСТУ 7713:2015. Зброя спортивна та мисливська. Патрони для нарізної зброї. Типи та основні розміри. Загальні технічні вимоги
5. ДСТУ 7714:2015. Зброя спортивна та мисливська. Дріб мисливський, спортивний і картеч. Номенклатура показників
6. ДСТУ 7715:2015. Зброя спортивна та мисливська. Гільзи металеві, паперові та пластикові. Загальні технічні умови
7. ДСТУ 7716:2015. Зброя спортивна та мисливська. Гвинти спортивні дрібнокаліберні. Основні параметри та загальні технічні вимоги.
8. ДСТУ 7717:2015. Зброя спортивна та мисливська. Зброя нарізна. Загальні технічні вимоги.
9. ДСТУ 7718:2015. Зброя спортивна та мисливська. Рушниці спортивні та мисливські гладкоствольні. Загальні технічні вимоги.
10. ДСТУ 7719:2015 . Зброя спортивна та мисливська. Пістолети спортивні довільні однозарядні під патрон кільцевого запалення калібру 5,6 мм (.22 LR). Загальні технічні вимоги.
11. ДСТУ 7720:2015. Зброя спортивна та мисливська. Патрони спортивні, мисливські та спортивно-мисливські до нарізної зброї. Номенклатура показників.
12. ДСТУ 8341:2015. Зброя спортивна та мисливська. Патрони спортивні та мисливські, гільзи паперові та пластикові. Номенклатура показників.
13. ДСТУ 8342:2015. Зброя спортивна та мисливська. Дріб мисливський, спортивний та картеч. Технічні умови.
14. Кофанов А.В. Криміналістичне дослідження вогнепальної зброї, патронів та слідів пострілу (судова балістика): практикум / А.В. Кофанов, О.С. Кофанова. – К.: УкрДГРІ, 2018. – 100 с. С.4-33.
15. Кофанов А.В. Визначення відстані пострілу при стрільбі з газових пістолетів і револьверів: метод. посіб. / А.В. Кофанов, В.В. Назаров. – К.: Знання України, 2008. – 59 с. – Бібліогр.: С. 47-54.
16. Кофанов А.В. Судова балістика: практичні аспекти. – Навч. посібник / А.В. Кофанов, О.Л. Кобилянський, В.В. Арешонков. / За ред. П.Д. Біленчука. – К.: УкрДГРІ, 2016. – 408 с. С.225-334.
17. Пістолети та револьвери, призначені для відстрілу патронів, споряджених металевими снарядами «несмертельної дії», та набоїв до них: Судово-балістичний довідник / А.В. Іщенко, О.В. Грищенко, І.В. Ігнат'єв, В.В. Назаров – К. : «ВАРТА», 2005. – 208 с. з іл..

18. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів: № 622 за станом на 21.08.1998. – К. : Міністерство внутрішніх справ України, 1998 (Наказ МВС України).

Електронні джерела та адреси в глобальній комп'ютерній мережі Internet

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Зброя>
2. Енциклопедія озупия: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://weapon.at.ua>
3. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1483-13>.